SON HABERLER

Siyasî İcmal

Şüpheli bir yardımın manaları

İtalyan kaynaklarından bildirildiğine göre Almanya, İtalyaya tayyare göndermek suretile yardıma karar vermiş ve Alman tayyareleri İtalyaya muvasalat etmiştir.

İtalyanın çok kısa bir zaman önce İngiltereye taarruz ve Londrayı bombardıman için Almanyaya tayyare göndererek derecede cömertlik gösterdiğine bakılırsa onun birdenbire Almanyadan yardım dilemek vaziyetine düşmüş olmasını hayretle karşılamamak mümkün değildir.

İtalyanın Almanyaya yardım için Hitlerden müsaade istemesi ve Almanyanın bu müsaadeyi lütfetmesi üzerine İtalyan tayyarelerinin Londra üzerinde görünmeleri daha dün vuku bulmuş sayılacak derecede pek yakın bir maziye aid olduğu için İtalyanın birdenbire Alman yardımına ihtiyac hissetmesi genişçe bir tahlilile karşılanması icab eden bir hâdise teşkil ediyor.

İtalyan tayyareciliğinin uğradığı zayiat:

İtalyanın Akdenizde kaybettiği tayyarelerin sayısı, İngiliz kaynakları tarafından verilen malûmata göre 416 dır. Bu 416 tayyare geçen bütün sene zarfında İtalyanın kaybetmiş olduğu bütün tayyareleri teşkil etmiyor. Çünkü tayyare meydanlarında tahrib olunan tayyareler bu rakama dahil olmadığı gibi tahrib edilmiş olmaları muhtemel olan tayyareler de bu rakam haricinde kalmaktadır.

Demek ki bu zayiat İtalyan tayyareciliğini iyiden iyiye zedelemeğe kifayet etmiş, İtalya Akdenizde İngiliz tayyarelerile karşılaşamıyacak hale geldiğini anlamış ve bu yüzden Almanyadan bu yolda yardım istemek mecburiyetini hissetmiştir.

Vaziyet bu kadarla kalmış olsaydı, iki müttefik devletten birinin diğerine yardımını çok haklı görmek icab ederdi. Fakat İtalyanın binlerce tayyare sahibi olduğu ötedenberi söylenmekte idi. Ve İtalya, herşeyden fazla tayyare ve tahtelbahir gibi silâhlara ehemmiyet veren, bu silâhların tekemmülü karşısında İngiliz zırhlılarının hiçbir kıymeti kalmadığına inanan devletler arasında idi. Hatta bu yüzden İtalya, hava silâhı bakımından dünyanın en kuvvetli devletleri arasında sayılıyordu. İtalyanın bu kuvveti nerede? İtalyanın tayyare fabrikaları niçin tayyare zayiatını telâfi edemiyorlar da İtalya komşusundan ve müttefikinden yardım istemeğe mecbur oluyor?

Bu suallerin cevabını vermek kolay değildir. Ve onun için Almanyanın İtalyaya hava kuvvetleri göndermesi üzerinde durmak ve bunun bütün manalarını anlatmak icab ediyor.

Yardımın manaları:

Bu hâdise, İtalyada hava sanayiinin ya iptidaî madde bulamamaktan, yahud ağır zayiatı telâfi edememek yüzünden İtalyanın yardım istemeğe mecbur kaldığını anlatır.

Ayni hâdise, İtalya halkının sarsılan maneviyatını biraz kuvvetlendirmek için Alman yardımından istifade edileceğini hissettirmektedir. Gerek Mister Çörçil'in İtalyan halkına hitaben söylediği sözler, gerek Mister Ruzvelt'in, Amerikanın İngiltereye yapacağı yardım hakkında irad ettiği nutuk herhalde İtalya dahilinde derin akisler bırakmış ve İtalyan efkârı umumiyesini münferid bir sulh düşünmeğe sevketmiş olacak ki Almanya da İtalyanın kendisinden ayrılmamasını temin için onu müdafaaya iştirak lüzumunu hissetmiştir.

Mussolini'nin sükûtu:

Almanyanın bütün rüesası yılbaşı münasebetile mesajlar, beyannameler neşrettikleri halde Sinyor Mussolini'nin hiç birşey söylememesi de İtalyada hüküm süren memnuniyetsizliğin sessiz bir ifadesi sayılmaktadır. Sinyor Mussolini İtalyanın vaziyetinden hoşnud olsaydı, herhalde bunu izhar edecek mutantan bir beyanname veya mesaj neşrederdi. Onun hiç umulmıyan sükûtunun ancak bir manası olabilir. O da vakıa çok mutabık olan hoşnudsuzluktur.

İtalyanın, hakkından gelemediği işler karşısında bulunduğuna şüphe yoktur. Yalnız Alman tayyarelerinin bu işleri başarmağa yardımı dokunacağını sanmak da doğru olamaz. Belki de bu yardımı daha başka yardımlar takib edecek ve böylece İtalya, iyiden iyiye Alman kabzasına girecek, İtalyan milleti de bu kabzadan kurtulmak istiyen milletler arasında mevki alacaktır!

İtalyan milleti, kendi tayyareciliğinin iflâsı demek olan Alman yardımını herhalde iyi karşılamıyacak, belki bu yardımı, İtalyanın izzeti nefsine vurulan ağır bir darbe telâkki edecektir.

Hulâsa mihverin bir tarafı, ikinci tarafın müdafaasını da üzerine almağa başlamış, ve böylece ikinci tarafın müdafaa kuvvetlerine karşı itimadsızlık beslediğini göstermek yolunu tutmuştur.

Bu hâdiseler mihverin mukadderatı hesabına bir inhidam mukaddemesi sayılabilir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Egedeki seylâbın yaptığı zararlar

Suların istilâsına uğrayan bir kısım köylerdeki halka kayıklarla yardım ediliyor

İzmir 2 (a.a.) — Havaların müsaid gitmesi üzerine seylâb mıntakasındaki suların çekilmesi devam etmektedir. Suların çekilmesi gayet sür'atli olduğundan kısa bir zamanda normal vaziyetin avdeti muhakkak gibidir. Menemenin munhat yerinde bulunan sular çekilmekle beraber Bergama şosesinin 36 ıncı kilometresindeki suların irtifaı motörlü vesaitin seyrüseferine mâni olacak derecededir. Menemenle Emiralem demiryolu şosesi üzerindeki sular tamamile çekilmiştir. Bergama şosesinin 39 uncu kilometresinde suların alıp götürdüğü şose 60 metredir. Menemenin su seddinin yıkılan kısmı civarına getirilen kayık vasıtası ile bir müddet için haber olunmıyan Çavuş, Musabey ve Kesik köyleri arasında muvasala temin olunmuştur. Ancak Gediz nehrinin tekrar eski mecrasına doğru akmakta olduğundan Menemenin ova köylerinden bazılarile henüz irtibat temin edilememiştir. Bilhassa Maltepe, Sulbey ve Tuzçullu köyü tamamen sularla mahsur vaziyette olduğundan dört gündenberi haber alınamamıştır. Tuzla şosesinin eski Gediz mecrasına isabet eden 75 metrelik kısmını sular götürdüğü için bu kısım üzerindeki köylerle ve bilhassa Kaklıç köyü ile muvasalayı bir kayık temin eylemektedir. Torbalıda Arabcı ile Subaşı arasındaki büyük köprünün bir ayağı inhiraf ettiğinden icab eden tedbirler alınmıştır.

Şimdiye kadar sular altında kalan bağ damlarından ve Çerkes, Osmaniye, Veziroğlu, Yeniköy halkından birçok kadın ve çocuklar kayık ve tombazlarla kurtarılmışlardır. Nüfusça hiçbir zayiat olmadığı gibi hayvanatta da telefat yoktur.

Kemalpaşa ve Karacabeyde de sular çekiliyor

Bursa 2 (a.a.) — Kemalpaşa ve Karacabeyde sular tedrici bir surette azalmağa başlamıştır. Bu defaki seylâbda alınan tedbirler sayesinde insanca zayiat olmamıştır. Hayvan zayiatı da pek az olmuştur. Mahsur köylünün her türlü yiyecek ve istirahatleri temin edilmiştir. Suların tahribatına uğrayan Uluabad ve Kemalpaşa şosesinin bozulan kısımları ve menfezler alınan tedbirlerle yeniden ıslâh edilmekte, vesaitin kolaylıkla geçmesine çalışılmaktadır. Halen seylâb mıntakasında bulunan su işleri başmühendisi Şuayibin aldığı tedbirlerle tahribe uğrayan bendlerin tamir işi ile uğraşılmakta ve açılan gedikler kapatılmaktadır. Bu seneki su baskını sarahaten ispat etmiştir ki, Nafıa Vekâletince Karacabey ve Kemalpaşa, Susurluk üzerinde yaptırılmakta olan kanallar ve sedler işi en büyük imar hareketlerinden biri olmuştur. Bu kanal ve sedler inşaatı tekemmül ettikten sonra bugün için afet şeklini alan sular bu feyizli ovaları ıslâh edecek en koruyucu nimetlerinden biri olacaktır.

Hava Kurumuna

Hamiyetli milletimizin teberruları gittikçe artıyor ve genişliyor

Ankara 2 (a.a.) — Türk Hava Kurumuna yapılan teberrulara dair aldığımız haberler, Kayseri ve civar köyleri halkının son günler içinde yaptıkları yardımın 4574 liraya vardığını, Anytakyada, tüccardan Ali Ökten, Yusuf Koyuncu, Murtaza, İbrahim Cemal, Ali Numan ve mobilye şirketinin yüzer lira, tüccardan Sıtkı ve Sami Aselin 300 lira, Osman Hacı Mıstığın 250 şer lira, Ali Hocaoğlunun 200 lira, Musa Urfalı ve Zeki Hancının da ellişer lira verdikleri bildirilmekte idi.

Beypazarı kasaba halkı da kurumа 1038 liralık bir teberruda bulunmuştur.

İzmir elektrik ve tramvay şirketi de Hava Kurumuna 1.500 lira, Anadolu İnkişaf şirketi 1.000 lira teberru eylemişlerdir.

Abluka tatbikatı

Serbest İrlanda ihracatı da İngiliz kontroluna tâbi tutuldu

Londra 2 (a.a.) — Ekonomik Harb Nezareti, 22 kânunusaniden itibaren İsveçe, Finlandiyaya, İsviçreye, Rumanyaya, Macaristana, Yugoslavyaya, Bulgaristana, Yunanistana, Türkiyeye, Sovyetler Birliğine, Balear adaları ve Fas da dahil olmak üzere İspanyaya, Portekize, Afrikadaki muhtelif Fransız müstemlekelerine, Suriyeye, Madagaskara ve Reunion adasına yapılacak serbest İrlanda devleti ihracatının deniz kontrol vesikası sistemine tâbi tutulacağını bildirmiştir. Deniz kontrol vesikası olmadan doğrudan doğruya yukarıdaki memleketlere giden her vapur, hamulenin hususi kontrol vesikası bulunmıyan kısımlarile beraber musadere olunacaktır.

İspanyaya göre Tanca davası

«Birisi» kuvvet göndermek istemiş, İspanya da, beynelmilel mıntakayı işgal edivermiş

Madrid 2 (a.a.) — İspanya Hariciye Nazırı Sunner, «Haz» gazetesine verdiği bir mülâkatta Tanca enternasyonal mıntakasının İspanya tarafından işgali sebeblerini anlatmıştır. Hariciye Nazırı diyor ki:

«— Tancanın enternasyonal bir hale konulması sun'î bir vaziyet yaratmıştı. Enternasyonal hırs ve tamahının ifadesi olan bu vaziyete nihayet vermek... İşte İspanyayı alâkadar eden yegâne cihet bu idi.»

Nariciye Nazırı, harbin başında Tancada hasıl olan müşkül vaziyetten bahsederek sözlerine şöyle devam etmiştir:

«—Bu vaziyet İtalyanın harbe girmesi üzerine vahim bir mahiyet almıştır. Bu çok tehlikeli ve vahim anda İspanyanın derhal harekete geçmesi icab ediyordu. Tancanın haziranda işgali bundan ileri gelmiştir. Tanca idaresinin kat'i olarak İspanyaya geçmesi ise ben hariciye nezaretine gelmeden evvel kararlaşmıştı. Fakat birisi Avrupanın bugünkü hakikatlerini görmediği için olacak, Tancanın müdafaasına İspanyol kuvvetlerinin yanında başka kuvvetlerin de iştirak ettirilmesini münasib gördü. İşte bu izah edilmez ve cüretkâr emel izhar olunduğu anda derhal Tancada İspanyol parası resmî para ilân olundu, vali tayin edildi, enternasyonal idare kaldırıldı.

İspanyollar hükûmetin böyle hareket etmiş olmasının sebeblerini ve doğruluğunu takdir ederler. İspanyanın Tancadaki hareketi tabiî bir genişleme vasfını haizdir. Yani tabiî haklara istinad etmektedir.»

İngiltereden alınacak lokomotifler

Ankara 2 (Telefonla) — Devlet Demiryolları İşletme umum müdürlüğünün İngiltereden mubayaa edeceği lokomotif, vagon ve sair malzeme için iki milyon lira fevkalâde tahsisat verilmesi hakkındaki kanun projesi encümenlerden çıkmıştır.

Benzin sarfiyatı

Ankara 2 (Telefonla) — İstanbul Mıntaka Ticaret müdürlüğü benzin tatbikatının bugüne kadar olan tatbikatından alınan neticeleri bir raporla Ticaret Vekâletine bildirmiştir. Bu raporda benzin tasarrufunun vasatî 85-90 ton gibi çok cüz'î bir miktarda olduğu bildirilmektedir.

Havacılık bahisleri

İngiliz tayyareciliği dört cephede birden nasıl muvaffak oluyor?

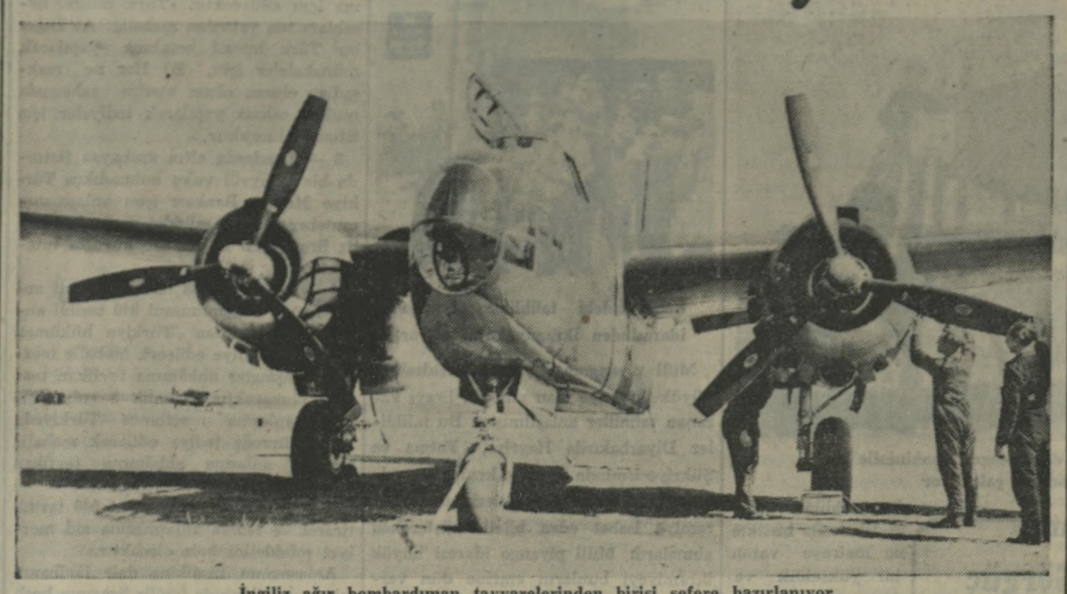

İngiliz ağır bombardıman tayyarelerinden birisi sefere hazırlanıyor

Yazan: **A. Ahıskal**

Harbin başlangıcında esaslı olarak tek cephe üzerinde hava hakimiyetini kurmak gayesinde bulunan İngiltere hava kuvvetleri bugün artık dört muhtelif cephede benzer üstünük meydana getirmeğe mecbur kalmıştır. Bu cephelerin Almanya tarafından olanı yüklerin en ağırı altında idi. Hasım havacılarının mutlak bir hakimiyet kurmak, Londra civarına toplanmış bulunan sanayii devirmek, stokları tahrib etmek ve bilhassa Londra halkı arasında panik uyandırarak siyasî taarruzlarını kolaylaştırmak gayesile yaptığı baskınları önleyerek mukabelede bulunmak hiç de kolay başarılacak bir hareket değildi. İlk günlerin korkusu artık bu cephede geçmiş bulunuyor.. Çünkü Alman toplu ve yıkıcı akınları tavsamış bulunmaktadır. Burada bellibaşlı iki amil göze çarpar..

Havaların müsaadesizliği yüzünden taarruzların gevşemiş olması.. Bu ihtimal biraz zayıfçadır.. Buna mukabil İngiliz hava akınları Almanya üzerlerine ve hatta çok içerilere kadar uzanmakta ve başlangıcdan hiç de farklı olmıyan neticeler almaktadırlar..

İkinci ve esaslı amil karşılıklı malzeme sayısının tevazünü ve bir tarafın evsaf ve silâh üstünlüğünü elde etmiş bulunmasıdır. Bu üstünlüğün esaslı semeresini İngiltere imparatorluk havacıları diğer cephelerde daha geniş mikyasta hissettirmektedirler.. Artık İngiltere için Alman hava tarruzlarından korku ne derecede ise, Almanya için de İngiliz havacılarından o kadar çekinmek zarureti doğmuştur. Bu da 1941 de alınacak mutlak hava hakimiyetinin kurulacağına bir işaret olarak gösterilebilir..

Yunan cephesi İngiltere havacılığını işgal eden ve fakat Afrika harekâtının inkişafının enerji kaynağı olan bir cephedir. Burada faik İtalyan havacıları karşısında duraklayan Yunan harekâtı, İngiliz havacılarının yardımile nefes almış ve dağlık arazide motörlü ve zırhlı vasıtaların yerine kullanılan İtalyan havacılığını ortadan kaldırmakla Yunan ordusunun ileri harekâtını, kolaylaştırmıştır.. Bu arada Göricenin işgali İtalyan havacılığını Yunan cephesine en yakın ve en asrî teşekküllü bir hava meydanından mahrum bırakmıştır ki, bundan sonra İtalyan havacıları Yunan ordusu ve Yunan toprakları üzerinde esaslı bir taarruz imkânını bulamamışlardır. Dolayısile İtalyanlar ancak meydan tesisine elverişli bulunan sahil mıntakalarına bel bağlamışlardır.. İngiliz havacılarının hasımlarını bu mıntakadaki faaliyetlerinden alıkoymaları hava hakimiyetini kurmalarına önayak olmuştur.. Bugün İngiliz donanmasının Adriyatik gölüne girmesi sadece İtalyan donanmasının Tarantodan ve İngiliz donanmasile harbden kaçınarak ayrılması neticesinde değil, biraz da İngiliz hava kuvvetlerinin bu mıntakada kurdukları mutlak üstünlüğün de yardımile olmuştur. Yoksa İtalyan havacıları Adriyatik denizine giren bu donanmayı her zaman tazic edebilirlerdi. Bugün bu korku yoktur.

Üçüncü hava cephesi Afrikadır. Burada İngilterenin hareket ağırlığını biraz da malzeme hazırlığına atfetmeliyiz.. Sahra tayyareciliğinin mutedil memleket havacılığında kullanılacak vasıtalarından farklı olduğunu söyliyebiliriz.. Birçok sınıf tayyareler arasında bir de «sahra tayyareciliği» mevcuddur.. Bilhassa sıcak memleketlerde tayyarenin kalbi olan motörün muntazam çalışmasını temin ve tabiî haricî tesirler yanında kumların yapacağı malzeme ve motör tahribatını da önleyecek tedbirler alınmış olması zaruridir. İşte bu sahra tayyareciliğinin İtalyan Afrika havacılığı karşısında hakimiyetini kurmak zamana bağlı idi.. Çünkü İtalyan havacılığı gerek keyfiyet ve gerekse kemiyet noktasından en çok Afrikada kuvvetlidir.. İşte zamanla ve hazırlıkla bu kuvvete galebe açılınarak kara ve hava ordularının müşterek darbesi vuruldu. Burada İngiliz havacıları diğer cepheleri imrendirecek neticeler aldılar.. Çok düşürdüler, az düştüler..

Son ve dördüncü hava cephesini İngilizler Maltada ve İtalyaya karşı kurmuş bulunuyorlar. Bu cephenin yükü, İtalyan havacılarının demode tayyarelerle yaptığı akınları önlemektir.. Yunanistandaki hava üslerinin yardımile de İtalyan askeri ve sınaî hedeflerini bombardıman etmektedir. Son günlerde ve bir hafta gibi kısa bir müddet zarfında İngiliz havacılarının bu dört cepheden düşman üzerlerine ve hatta çok uzak mesaferelere kadar yaptıkları akınlarda Almanyaya iki bin, diğer cephelere ise iki binden fazla taarruz kaydetmişlerdir. Bilhassa Yunan cephesindeki harekâtın inkişafında Arnavudluk limanlarının İngiliz bombardımancıları tarafından rahat bırakılmamış olması Yunan cephesinin en büyük kazancıdır.

Harbin başında bir cephede hakimiyet kuramamış ve sadece müdafaaya ehemmiyet vermiş olan bir havacılığın bugün dört cepheyi mutlak bir üstünlükle başarmış olmasını memleketin sınaî seferberliğine ve bu çalışmanın programlı oluşuna atfedebiliriz.. Bilhassa nazarı dikkati şu nokta üzerine çekmek icab eder. Hasımların, beş bini bulan hava zayiatı karşısında İngilterenin kaybı onda birden biraz fazladır. Bu da eleman üstünlüğüne bir işarettir..

A. AHISKAL

İngiliz Kralının Londralılara cevabı

Londra 2 (a.a.) — Kral George, yeni sene dolayısile Londra belediye reisinin ve halkının yeni sene temennilerine verdiği cevabda bilhassa demiştir ki:

«— Kraliçe ve ben sevgili hükûmet merkezimizin tarih ve an'anelerinin asırlardanberi remzi olan Guidhall'in yok yere tahribinden dolayı vatandaşların duyduğu acıya tamamile iştirak ediyoruz.»

İcra Vekilleri

Ankara 2 (a.a.) — İcra Vekilleri heyeti bugün Başvekâlette saat 16 da Başvekil doktor Refik Saydam'ın riyasetinde mutad toplantısını yapmıştır.

Mareşal Fevzi Çakmağın teşekkürü

Ankara 2 (a.a.) — Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak, yeni yıl münasebetile almış oldukları tebrik telgraflarına ve bu vesile ile ordu ve şahsı hakkında bildirilen iyi temennilere karşı teşekkürlerinin iblâğına Anadolu Ajansını tavsit buyurmuşlardır.

Ankara - İzmir arasında yeni trenler

Ankara 2 (a.a.) — Devlet Demiryolları umum müdürlüğünden bildirilmiştir:

Ankara - İzmir arasında haftada üç gün mütekabilen işleyen yataklı ve yemekli vagon servisi gördüğü rağbete karşı yolculara bir kolaylık olmak üzere 3/1/1941 tarihinden itibaren yeni bir sefer ilâvesile haftada dört güne çıkarılacaktır.

Bu munzam sefer Ankaradan cuma günleri, ve İzmirden cumartesi günleri yapılacaktır.

Yemek ve kahve ücretleri indirildi

Ankara 2 (Telefonla) — Devlet Demiryolları idaresinin talebi üzerine yataklı vagonlar şirketince bir kânunusaniden itibaren Devlet Demiryolları şebekesi üzerinde Anadolu ve Toros sür'at trenlerinde tabldot yemek fiatları 130 kuruşa indirilmiş ve trenlerdeki alaturka kahve ve su fiatları da 5 kuruşa tenzil edilmiştir.

Yeni meb'uslar dün intihab edildiler

Ankara 2 (a.a.) — Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinden tebliğ edilmiştir:

Boş olan Afyon meb'usluğuna umumî murakabe heyeti azasından Siyasal Bilgiler Okulu, İktısad Profesörü Şevket Raşid Hatipoğlu, Antalya meb'usluğuna Sümer Bank sabık umum müdürü Nurullah Esad Sümer, Bolu meb'usluğuna Maliye Vekâleti nakid işleri umum müdürü Celâl Said Siren, Çankırı meb'usluğuna Samsun valisi Avni Doğan, Diyarbakır meb'usluğuna Cerrahpaşa hastanesi emrazı akliye ve asabiye mütehassısı Dr. Ahmed Şükrü Emet, ve Kars meb'usluğuna da Son Telgraf gazetesi sahibi Etem İzzet Benice 2/1/941 perşembe günü yapılan intihabda parti namzedi olarak seçilmişlerdir.

Millî Şefin Tokadı teşrifi bayramı

Tokad 2 (a.a.) — Millî Şef İnönünün buraya gelişlerinin yıldönümü münasebetile dün burada bir merasim yapılmıştır.

Hadiseler Arasında FELEK

Fistanlı yılışıklık mı? Uryan hicab mı?

— Şuradaki en az beş yüz kadın içinde kaç güzel görüyorsun?

Bu suali bana yılbaşı gecesi masasına komşu düştüğüm bir arkadaşım sordu.

Miyop, müşkülpesend ve ayıpcû olmadığım halde dostumun bu sualine tatmin edici bir cevab veremedim.

Halbuki salonda son asrın erkek gözüne ve gönlüne karşı kullansın diye kadını tepesinden tırnağına kadar silâhlandırdığı bütün güzelleşme vasıtası bataryaları olanca kuvvetile ateş edip duruyordu.

Diyorduk ki;

— Artık kadının çirkini yoktur.

Doğru değil miydi? Boyları kısa ise bir karış topuk, yarım metre şapka ekleyerek uzatıyorlar, hatta kısa boyluya «minyon» adını takıp bunu «bodur tavuk, hergün piliç» tekerlemesile de kuvvetlendirerek bücürlüğü modalaştırıyorlardı. Kaşların yazısı her an değişen politika istikametlerine benzediydi. Arzuya göre uzatıyor, ya kısaltıyor, onlara kâh müstağni, kâh mağrur ifadeler vererek, gözlerin kâh altına kâh üstüne gölgeler dökerek, dudağın kirazlığını kâh alttan, kâh üstten kalınlaştırarak çehrelerinde bir hüsnühat meşki gibi oynayorlardı. Bütün bu ekseri vâkıfane ve daima koketçe ihtimamlar kadına klâsik bir güzellik vermese de hilkatinde mevcud olmıyan bir mana, bir umumî ahenk veriyordu ki; onun neticesi olarak her kadın -ne büyük teselli!- güzel sayılıyordu.

Erkeğe gelince;

O maalesef bunun aksine olarak gittikçe kendini daha çirkin yapmak için hiç bir şey ihmal etmiyor, kostümünden saçlarına kadar kisbî, hilkî bütün varlıklarını gülünç şekle sokmağa uğraşıyordu.

Yılbaşı gecesi bu sokak intibamın aksini müşahede ettim. Smokin veya frakın verdiği yeknesaklık ve özentisizlik nimetile erkeğin gülünçlüğü az çok ortadan kalkmış, fakat kadının şu veya bu tavizlerle ahenkleştirilmiş olan sentetik güzelliği de beraber kaybolmuştu. Erkekte sırıtan yegâne cihet hâlâ bir duruma konulamıyan bıyık teşettütü idi.

Neden kadın sokaktaki, şehirdeki bu matbu endamını, bakışını ve çakışını, eda ve müeddâsını bir kelime ile güzelliğini kaybetmişti?

Aradık, taradık. Ortahalli bir güzellik standardında dört kadın ya bulduk, ya bulamadık.

Ben şu neticeye vardım:

— Kadın şehirde üstüne başına daha iyi bakıyor. Özenmeden daha güzel giyiniyor.

— Kadın yüzüne ve saçına verdiği ihtimamı vücudüne vermiyor.

— Balolarda kadının soyunması onun aleyhine oluyor.

— Terzilerimiz maalesef kadınlarımızın giyim kuşam zevkine iyi rehberlik edemiyorlar. Yoksa iyi bir terzi hiç bir zaman, küreklerile zincir kemiği (amudu fıkarî) görülen bir hatuna sırtı açık bir rob tavsiye etmez; kalçalarile göğsü tramvay kapısından yan olmadan geçemiyecek kadar etli canlı bir bayana da mavi atlastan karpuz kollu bir fistan yaraştırmazlardı.

Hele iyi dikilemeyince kestane şekerleri üzerine çoluk çocuğun acemice sardıkları çukulata yaldızlarına benziyen lâme kumaşların lâübali istimalleri hatta suiistimalleri daima zavallı kadınların aleyhine bir amil oluyordu.

Halbuki bizim kadınlarımız nekadar güzeldi! Nekadar güzelmiş de diyebilirim.

Geliniz! Tamam iki asır evvel İngiliz sefiresi olarak İstanbulda bulunmuş Lady Montagu'nün mektublarından Reşad Ekrem Koçunun tercüme ettiği şu parçayı birlikte okuyalım:

Bu mektub bir gelin hamamını tasvir ediyor.

«Yeni birleşen iki ailenin dostları, akraba ve aşinaları hamamda toplanıyorlar. Yabancılar da tecessüs saikasile gidiyorlar. O gün, zannederim, hamamda iki yüz kadın vardı. Evliler ve dullar, hamamın ilk kısmının etrafını çeviren mermer seddin üstüne oturdular. Kızlar çarçabuk soyundular. Tek ziynetleri inciler, yahud kordelâlarla örülmüş uzun saçları olduğu halde çırçıplak ortaya çıktılar. İçlerinden ikisi, yeni gelini karşılamak üzere kapıya doğru gitti. Gelinin yanında anası ve akrabasından diğer bir kadın vardı. Gelin on yedi yaşlarında güzel bir kızcağızdı. Pek muhteşem giyinmişti ve şakır şakır elmas içinde idi. Derhal anadan doğma soydular. Öbür kızlardan ikisi gümüş yaldızlı iki küçük vazoya güzel kokular koydular. Diğer otuz kadar kız da ikişer ikişer onları takib ederek alay yaptılar. Başları olan iki kız bir düğün ilâhisi söylüyor, öbür-

(Lütfen sahifeyi çeviriniz)

« CUMHURİYET » İN EDEBÎ ROMANI :20

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

Sonra teyzeme dönerek babasının yeni bir kalb krizi geçirdiğini, eğer yaralı olduğunu duyarsa üzülüp telâşlanacağını, böyle bir yalan uydurmaya mecbur olduğunu söyledi.

Teyzemle daha iyi, daha yumuşak konuşuyordu. Cemale dikkat etmemiş gibiydi. Benimle konuşurken ise yüzü karşısındakini çocuk yerine koyan, ehemmiyet vermiyen bir mana alıyordu.

Bana karşı aldığı bu vaziyetin farkına varınca evvelâ şaşırdım. Fakat derhal doktor Rüştünün sözleri aklıma geldi. İçimden güldüm. İhtiyar doktor onun için:

— Ailesinin başına galiba kadın yüzünden bir fenalık gelmiş, müthiş kadın düşmanıdır, dememiş miydi?

Teyzem ne de olsa annesi yerinde bir kadındı. Ona karşı belki kin duymayabilirdi. Öyleyse bu kin ve nefret şimdilik doğrudan doğruya bana teveccuh ediyordu.

Teyzem kalmam için ısrar etti. Eve Yaşarı göndererek o gece köyde kalacağımı haber verdik.

İtiraf edeyim ki beni Arnavudköyünde kalmaya sevkeden şey yalnız teyzemin ısrarı değildi. Mimarın yanında bulunmak, kısa bir müddet için de olsa onu yakından tetkik etmek istemiştim.

Şimdi bu satırları yazarken gülüyorum. Hüseynin tavsiye ettiği gibi insanlara yaklaşıyor, onları anlamaya çalışıyordum.

Bilhassa bu genc adam bende şiddetli bir merak uyandırıyordu. Mademki buraya her şeyi açıkça yazmaya karar verdim. Şunu da itiraf edeyim ki ona duyduğum alâkayı şimdiye kadar hiç kimseye karşı duymamıştım. Ailesinin başından geçmiş bir vak'adan bütün diğer kadınları mes'ul tutarak düşman olması tuhafıma gidiyordu. Bu kadar basit düşünmesine imkân var mıydı?

Evet, ona karşı duyduğum tecessüsü, alâkayı şimdiye kadar hiç bir yabancıya karşı duymamıştım. En küçük hareketlerine dikkat ediyordum. Sözlerinden bir kelime bile kaçırmak istemiyordum.

Şurası da garibdi. Bu ikinci karşılaşmamız olmasına belki ancak üç dört kere birbirimize hitab eetmemize rağmen bana hiç yabancı gelmiyordu. Ona, dargın olup da barışmak üzere bulunduğum bir insan gibi bakıyordum. Evet, şimdi az konuşuyorduk. Bakışlarımız şüpheli, hatta biraz öfkeli ve dargındı. Fakat sonra barışacaktık. Ve bana ondan sonra çok, hem de pek çok konuşacakmışız gibi geliyordu.

Belki de aldanıyordum.

Gece bir müddet odasında oturduk. Doktor ağrılarını hafifletmek için bir iğne yapmıştı. Bununla beraber ıstırabı olduğu belli idi. Pek az konuştu. Kaza için:

— Anî oldu, diyordu. Otomobili birdenbire karşımızda gördük. Fehmi «mahvolduk» diye bağırdı. Ağır bir sadme ile yana doğru iğildik. Yerimden sıçradım, arkam camın kenarına mı, nereye geldi bilmiyorum, kendimden geçmişim..

Ölen arkadaşından uzunboylu bahsetmedi. Fakat ona çok acıdığını ismi geçerken gözlerine çöken karanlık, kederli manadan anladım.

Bana mimarın yattığı odanın bitişiğindeki odayı vermişlerdi. Yerimi değiştirince yabancılanırım, uykum kaçar, Uzun zaman uyuyamadım. Işığımı söndürdüm, karanlıkta arkaüstü gözlerim açık, hareketsiz kaldım. Onu düşündüm. Evet, onu düşündüm. Başka zamanlarda, olduğu gibi gündüz söylenen sözler, yapılan hareketler parça parça beni meşgul etmiyorlardı. Şahidi olduğum kaza manzarası bile gölgeli, uzak, bir hatıra gibi kalıyordu. Yalnız onu düşünüyordum. O müstehzi bir tebessümle sıkışmış dudaklar, bana hafif bir kinle bakan gözlerle yüzü, her an kafamın üzerine iğilmiş gibiydi. Ve bu beni sıkıyordu. O güne kadar hissettiğimden çok daha müthiş bir şekilde kendimi yalnız, hissediyordum. Çarşaflar nemli ve soğuk, vücudüme sarıldıkça karyolanın köşesine doğru kaçıyor, hakarete uğramış bir insan gibi titriyerek büzülüyordum. İsmini hakaretle anmak istediğim halde, bunu gayriahlâkî bir hareket telâkki ederek kendimi tutuyordum. Nihayet bana ne yapmıştı? Hiç birşey.. Fakat o müstehzi dudaklar, o kinli garib bakışlar..

Bir an bütün mevcudiyetimi ona karşı nefret istilâ ediyordu. Dudaklarımı kapayıp dişlerimi sıkıyordum. Sinirlerim geriliyordu. Fakat kendimi çabuk bırakıyordum.

Bana ehemmiyet vermiyor, ah budala, ah budala! diye mırıldanıyordum. Bunun arkasından birdenbire büyücek, esmer elini örtülerin üzerinde görür gibi oldum. Tırnakları uzun ve teninden daha esmerdi. Gündüz bu eller birşeyi avuclamak ister gibi örtünün üzerinde hafif kıvrılmışlardı. Dikkat etmiş görünmekten korkarak başımı çevirmiştim. Halbuki işte şimdi yatakta, büzüldüğüm yerde birdenbire onları kendime yaklaşırken görüyordum. Avuclarının ateş gibi sıcak olduğunu tahmin ediyordum. Karanlıkta yaklaştılar, yaklaştılar, sıcak bir avuc çıplak omzumu kapattı. Derimin tutuştuğunu hissettim. Bir anda bütün vücudüm ısındı. Örtüler ılıklandı. Fakat şurum beni dürttü. Utandım, silkindim, karanlıkta gene yayapalnız karyolanın ucuna sığınmış bir halde kaldım. Ve o esmer, büyük el uzaklaştı.

Artık tamamile kendime gelmiştim. İçimden; «Azize diye, söylendim, Azize kendine gel.» Sıcak gözyaşlarile yanaklarım ıslandı. Onu seviyor muydum? Fakat iki görüşte, hem de bu kadar uzak, böyle yabani bir insanı sevmek! Bu bana gülünc görünüyordu.. Gözyaşları içinde kısık kısık gülüyordum. Riyasız konuşmak lâzım gelirse şunu itiraf etmeğe mecburdum ki bu garib adamın iyi bir sözü, azbuçuk alâkası beni mes'ud edebilirdi.

Ah ne çocuktum! Ben ki aşktan korkmuştum, ben ki bana bakmıyan bir insana gözümü çevirmiyeceğimi gurur ve inadla söylemiştim. Fakat buna aşk denebilir miydi? Ya bir arzudan ibaretse, yalnız, bir erkeğe olan ihtiyacım beni ona doğru sürüklüyorsa?. Fakat bütün bu ihtimaller gözyaşlarımı dindirmiyordu. Sıcak damlalar yanaklarımdan süzülüyor, göğsüme damlayor, orada derhal soğuyarak vücudümün baştanbaşa ürpermesine sebeb oluyorlardı.

Onu hiç düşünmemeye yemin ederek ve durmadan düşünerek uzun müddet ağladıktan sonra uyudum.

Sabah çok erken uyandım.. Başucumdaki saate baktım, altı.. Ortalık yumuşak, gölgeli bir beyazlık içindeydi. Bir iki kere karyolada döndüm. Akşamı hatırlıyarak güldüm. Uyumadan evvelki düşüncelerim, tahminlerim şimdi bana o kadar manasız görünüyorlardı ki.. Öyle şeyler düşündüğüm için kendi kendimle eğleniyor, «ne çocukluk!» diyordum. Yatakta fazla kalmadım. Kalktım. İlk işim pencereleri ardına kadar açmak oldu. Serin bir rüzgâr odaya doldu. Tüller şişerek hafif, ipek okşayışlarile başımı, omuzlarımı sardılar. Güneş çıkmak üzere idi. Mavisi sulanmış gibi renksiz denize sanki dibinden bir kızıltı vuruyor, üzerinde yer yer pembe parçalar beliriyordu.

(Arkası var)

SAĞLIK NOTLARI

Yazan: Dr. Rusçuklu Hakkı

İlk kar düşerken geldi gözlerimin önüne: Glasyeler, göklere ermiş gibi yüce kar yığınları. Buz billûrlarile kenedleşmiş biribirine. Bu kardan dağları yerlerinden oynatmak için, havaya hafifçe bir ihtizaz vermek yeter bazan. Bunları harekete getiren, infilâk ettiren enerjiyi gıcıklamak, uyandırmak için vadide bir çoban sesi gibi ehemmiyetsiz bir ihtizaz kâfi gelir.

Bu fitilleyen enerjinin tesiri görülür, tabiatin her hâdisesinde. Ve her hâdisedeki vasfı harekete getirdiği şeyle arasındaki küçüklük ve nispetsizliktir. Bir çakmağın ehemmiyetsiz kıvılcımı bir sigarayı yakar, hiçbir zararı dokunmaz; gene bu kıvılcım 1000, 10,000 kilogram barutu ateşler, büyük bir felâkete sebeb olur.

İnsan uzviyeti de bu fitilleyen enerjinin tesirinden kurtulamaz. Tan yeri ağarırken ilk ışıkların büyülü tesiri çiftçiyi çeker, kaldırır, yatağından sürer tarlaya..

***

Aşk, hased, gayz ve kin gibi dış ekzitasyonları da ruhî ve bedenî kuvvetlerimizi sürekli olarak zinde ve gergin bulundurur. Bu harekete getirici enerjinin ehemmiyetsiz bir miktarı insan uzviyetinde de müthiş akıbetlere sebeb olabilir; tabiatin başka kısımlarında olduğu gibi.. Havassımızdan işitmek bu harekete getirici enerjiyi coşturur.

1914 savaşı başlamıştı, Şarleruvadan sonra üç gündenberi Fransız ordusu yüzgeri etmişti. Bozgun insan kümerleri yollara dökülmüşlerdi. Yorgun, betbeniz kül gibi, gözler çukurda. Ölüme gidiyorlardı; av zağarlarının kovaladığı geyikler gibi sanki. Düşünmeğe bile mecalleri yok..

Uzaklardan gelen bir ses. Pek belli olmuyor, örtülü. Biraz yaklaşınca anlaşılıyor: Bir alayın boru sesleri: «İleri!» kumandası veren ses. Bu sesi duyar duymaz ölmüş sanılan bu adamlar hep birden sıçradılar, taze bir kan yürekleri doldurdu, dirilten bir hava göğüsleri kabarttı, silâha sarıldılar ve koştular (Marn) zaferine.. Bakır borulardan havaya yayılan ses o bitkin bedenlere yeniden can vermişti. Uzun müddet devam edilen şırıngaların, kan vermelerin, kuvvet ilâçlarının, besleyici gıdaların tesiri gibi.. O boru sesleri harekete getirici enerjiyi uyandırmış, yorgunlukla zehirlenen uzviyetlerdeki hümörlerin muvazenesini düzeltmişti.

***

1792 de Fransa serhadlerinde şiddetli askerî hareketler oluyordu. Savaş kızıştı, Fransızlar (Marseyyez) şarkısını söyliyerek dövüşüyorlardı; yurdseverliğin bu sesli ifadesi yüreklere şevk ve heyecan dolduruyordu, dalga dalga.. Bir Fransız generali şunları not etmişti: «Ona karşı birle dövüşüyoruz, amma (Marseyyez) bizimle beraber harbedi - yor.»

XI inci asırda bir zavallı papazın sözleri haçlı sürülerini peşinden sürüklemişti. Eski zamanlarda kılıçla beraber harpa da bulunurdu savaşlarda. Dövüşmeğe başlamadan önce eski kahramanların zafer destanları okunurdu...

***

Eski Yunanlılar, şimdi yeni Avrupada olduğu gibi, haksız olarak istilâya uğrayan komşularına yardım etmekten çekinirlerdi. Lassedonyalılar ikinci Merenie muharebesinde Atinalılardan yardım istediler. Atinalılar tezyif için bir zavallı fakiri gönderdiler. Bir gözü kör, bir ayağı kötürüm, sakat bir adam: Tirte. Bir iş beceremiyecek sanılan bu adam şairdi. Harb şarkılarile Lassedonyalıları coşturdu, İspartalıları zafere götürdü. İşte burada da hakir görülen bir kötürümdeki gizli enerji iki milletin askerî potansiyeli arasındaki muvazeneyi kırmıştı, istihfaf edilenlerin lehine olarak...

***

Kara, deniz, hava kahramanlarının cesaretlerini, fedakârlıklarını terennüm eden şair ateşli mısraların alevlediği tesirle hodkâmlığı yakar, elbirliğini kenedler, cesaretsizlerin ümidini ısıtır, enerjileri ateşler ve böylece haysiyet ve vakarı zafere götürür..

Büyülü tek kelimesi ölçüsüz kahramanlık ihtiraslarını elektrikleyen ateşli mısralar:

Verdim âteşi dillere sûzi dili âvâreden
Eyledim icad bin yangın bir âtespareden

Dediği gibi Muallim Nacinin..

Harekete getirici enerjinin sırrını, seslerde sezen biz olduk ilkin.. Askerî müziği ordulara biz koyduk; hücum nağmelerini kutsal ihtizazlarla dalgalandıran gene biz: Allah Allah diye ufukları yıldırımlarken...

Dr. Rusçuklu HAKKI

Doğru değil mi?

«Yasak!» damgası kapılara değil filimlere vurulmalıdır!

Bugünlerde İstanbuldaki «Çocuk Esirgeme Kurumu» nun kongresi akdedildi. Kongrenin gazetelere akseden müzakereleri arasında mühim bir noktaya temas olundu. Belediye nizamnamesinin çocukların sinemalara alınmamaları hakkındaki sarih maddesi hakkile tatbik edilemiyormuş!

Bizde çok defa bu gibi nizamname maddelerinin tatbik edilememesi kısmen memurların lâkayıdlığından neş'et ederse de kısmen de o nizamnamelerin esasen kabili tatbik olmamalarından ileri gelir. Çocukların sinemalara kabul edilmemesi işi de bunlardan biridir. Birçok Avrupa memleketlerinde olduğu gibi bizde de çocukların on iki yaşına kadar değil, on sekiz yaşına kadar sinemalara ve tiyatrolara kabul edilmemeleri icab eder. Çünkü öyle filmler ve piyesler vardır ki onların genc ve körpe dimağları, ahlâkî benlikleri üzerinde muzır tesirler yapar. Fakat o Avrupa memleketlerinde bu memnuiyet vazedilirken sinema ve tiyatronun bugün çocuklar için de bir ihtiyac olduğu nazarı dikkate alınmıştır. Sansür heyeti bir filmi veya bir piyesi tetkik ederken ayni zamanda onun çocuklar tarafından görülüp görülemiyeceğini de tayin eder. Sansürün «çocuklar görebilir!» dediği filimlere ve piyeslere beş yaşından yukarı küçükler serbestçe girebilirler. Diğerleri için memnuiyet tam ve kat'i bir şekilde tatbik olunur.

Onun için bizde de «çocuklar sinemalara ve tiyatrolara girmesin!» diye işi toptan kestirip atmak hiç te pratik olmasa gerektir. Binaenaleyh sinema ve tiyatroların kapılarına «yasak!» levhalarını asacağımız yerde yukarıda izah ettiğimiz usule müracaatle «memnu» damgasını filimlere ve piyeslere vurmalıyız, diyoruz,

Doğru değil mi?

Bayram Çarşamba günü

İstanbul Müftülüğinden:

7 ikincikânun 941 tarihine musadif salı günü zilhiccenin dokuzu olduğundan Arife, çarşamba günü de Bayram olduğu ilân olunur.

BAYRAM NAMAZI

S.	D.
8	06

Bu gün bütün milletler savaş sahasında büyük tesirleri görülmekte olan hava kuvvetlerini durmaksızın artırmakta ve servetlerinin mühim bir kısmını bu hususa sarf ve feda etmektedirler.

Hamiyetli ve çok faziletli olan milletimiz ise bu hava kuvvetinin lüzum ve ehemmiyetini pek güzel takdir ederek bu uğurda lâyıkı veçhile çalışmakta ve kendi büyüklüğü ile mütenasib bir hava kuvvetine malik olmağa azm ve gayret etmektedir.

Bu hususta Türk Hava kurumunun pek feyizli ve kıymetli hizmetleri görülmekte olduğu malûmdur.

Binaenaleyh bu gayeye bir hizmet olmak için -Diyanet riyasetinden evvelce verilmiş olan fetva mucibince - kurban bayramında kesilecek kurban derilerile barsaklarının Türk Hava kurumu emrine verilmesi muhterem ahalimize arzolunur.

Asker ailelerine yardım meselesi

Asker ailelerine yapılacak yardım hakkında kabul edilen talimatname hükümlerinin yanlış tefsiri yüzünden bazı anlaşamamazlıklar başgöstermiştir. Kazancları yüz lira ve yüz lirayı mütecaviz vatandaşların bu yardımı ifaya davet olundukları malûmdur. Hal kımızın seve seve ve memnuniyetle iştirak ettiği bu yardımın, şahsa aid bir vergi mahiyetinde olduğu talimatnamede tasrih edilmiş bulunduğu halde, bazı belediye tahsil şubelerinin vergiyi emlâk üzerinden tahakkuk ettirerek muhtelif yerlerde emlâki bulunan kimselere müteaddid ihbarnameler tebliğ ettikleri anlaşılmıştır.

Diğer taraftan asker ailelerine yardım parasının bazı kimselerden defaten ve bir senelik peşin olarak tahsiline teşebbüs edilmektedir. Vaki olan şikâyetler üzerine, bu usulsüz tahsilâtın önüne geçilmesi için alâkadarlara emir verilmiştir.

YURDDAŞ!

Türk göklerini aşılmaz bir sınır haline getirmek için kurbanı, derilerini Hava Kurumuna veriniz.

Şehir ve Memleket Haberleri

Beyaz peynir ihtikârı

Buzhanelerde binlerce teneke peynir olduğu halde halk peynir bulamıyor

Tüccar, soğuk hava depolarında sakladığı malı piyasaya çıkarmazsa Ticaret müdürlüğü bunları bakkallara dağıtacak

Son günlerde toptan peynir tacirleri piyasaya beyaz peynir vermeyi tamamen kesmişlerdir. Bunun için ellerinde peynir kalmayan bakkallarda halk beyaz peynir bulamamaktadır. Dün yapılan müracaatler üzerine mıntaka ticaret müdürlüğü piyasada tetkikler yaptırmış ve bugün toptancıları müdürlüğe çağırmağa karar vermiştir.

Ticaret müdürlüğü, buzhanelerde mebzul miktarda bulunan peynirlerin piyasaya haftanın muayyen günlerinde ihtiyaca yetişecek kadar çıkarılmasını toptancılara son defa ihtar edecek, aksi takdirde bu peynirler ticaret müdürlüğü tarafından bakkallara tevzi olunacaktır. Toptancılar buzhanedeki peynirlerin kendilerine değil müstahsillere aid olduğunu iddia etmişlerse de bu iddianın esassız olduğu tespit olunmuştur.

Manifatura ihtiyacı

Son zamanlarda bazı çeşidlerden manifatura istokları çok azalmış olduğundan Manifaturacılar İthalât Birliği Ticaret Vekâleti nezdinde manifatura ithalâtı için bazı teşebbüsler yapmış ve hangi yollardan ithalât yapılabileceği hakkında bazı maruzatta bulunmuştur. İngiliz ihracatçıları yüzde dokuz komisyon istediğinden İngiltereden manifatura getirilmesine şimdilik imkân görülmemektedir.

Çekirdek kahve geiyor

Son zamanlarda piyasada çekirdek çiy kahve kalmadığından bu ihtiyacın karşılanması için tertibat alınmıştır. 10 bin çuval kahve yolda bulunmaktadır. Bunun parası Merkez Bankasına yatırılmıştır.

Yeni siparişler yapılması için Vekâlet nezdinde teşebbüsatta bulunulacaktır.

Basra transit yolile yapılacak ihracat

Mıntaka Ticaret Müdürlüğünde Basra transit yolundan azami istifade temini için görüşülmek üzere bugün bir içtima yapılacaktır. İçtimada şehrimizdeki başlıca nakliyat şirketleri mümessilleri bulunacaktır. Ayni içtimada Suriye ve Irakla ticarî münasebatımızın inkişafı mevzuu üzerinde de görüşülecektir.

Bugün bilhassa bu hat üzerinde azamî nakliyat için ne kadar vagona ihtiyaç olduğu ve ne gibi malların ihracı mevzuubahs bulunduğu üzerinde görüşülecek ve kararlar verilecektir.

Dünkü ihracat ve ithalât

Dün şehrimizden 350,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu ihracat meyanında bilhassa Belkan memleketlerine balık ve lakerda, İtalyaya eski satışlardan yumurta, ve Rumanyaya portakal ve mandalina ihracatı olmuştur.

Dün şehrimize Bulgaristan yolile termüs şişeleri, aluminyum tozu, kalem, kumaş, fayans eşya, kimya aletleri, mantar ve eczayı tıbbiye getirilmiştir. Bulgaristandan mangal kömürü de gelmiştir.

İtalya ile ticaret anlaşması mer'iyetten kalktı

Türk - İtalyan ticaret ve klering anlaşması aybaşından itibaren mer'iyetten kalkmıştır. Bu anlaşma evvelce iki tarafın rızasile temdid olunmuştu. Fakat, bu defa anlaşmanın müddeti nihayet bulmadan iki ay evvel her iki taraf da temdidi için bir arzu göstermemiş ve hükûmetimiz anlaşmanın mer'iyetten kalktığını Mıntaka Ticaret Müdürlüğüne bildirilmiştir. Bu suretle İtalya ile aramızda ticaret dünden itibaren durmuştur. Yalnız, Türk ihracat tacirlerinin ticarî şereflerinin muhafazası için evvelce yapılmış olan akidlere müstenid taahhüdler yerine getirilecektir.

İki memleket arasında yeni bir ticaret anlaşması akdi için yapılmış bir teşebbüs yoktur.

Şehrin bütçesi

Yeni sene bütçesi hazırlanarak makama verildi

İstanbul Belediyesinin 941 senesi varidat bütçesi hazırlanarak dün makama verilmiştir. Belediyenin varidat bütçesi geçen senekinin ayni olacaktır. Yeni bütçe Şehir Meclisinin şubat içtima devresinde müzakere edilecektir. Geçen senenin 6 ayında Belediye varidatı 5,439,418 lira olmak üzere tahsil edilmişti. Bu senenin altı ayındaki tahsilât ise 6,073,546 liraya baliğ olmuştur. Arada 134,128 liralık bir fazla vardır.

Belediyeler Bankasından yapılan istikraz

İstanbul Belediyesi, Belediyeler Bankasından aldığı beş milyon liralık istikrazı geniş istimlâk sahalarında yapılacak istimlâkler için fazla istimlâk yapmak suretile mütedavil sermaye olarak kullanacaktı. Tezyinî mahiyetteki masrafların durdurulması hakkındaki emir üzerine bu iş de durmuştur. Yalnız bunun haricinde yapılmakta olan Belediye mecburî istimlâk işleri vardır ki bunlara aid tahsisat bitmiş olduğundan Belediye bunların mal sahiblerine tediyede bulunabilmek için bu seneki bütçeye 100,000 liralık tahsisat koymaktadır.

Bir kuruşluklar

Kenarı düz olan eski bir kuruşluklar, önümüzdeki 1 nisandan itibaren tedavülden kaldırılacaktır. Bu suretle bu eski bir kuruşluklar, ancak mart sonuna kadar tedavülde kalabilecek ve bu tarihten sonra, yalnız Malsandıklarile Merkez ve Ziraat Bankaları tarafından kabul edilecektir. Bu ay sonunda tedavülden kaldırılacak yüz kuruşluk liraların yerine kâfi derecede gümüş lira çıkarılmış bulunmaktadır.

Terkos şirketinin taksiti

Belediye, Terkos şirketinin mübayaa taksitlerinden sekizinci taksiti bir milyon 300,000 frank olmak üzere ödemiştir. Bu para harbden evvel 108,000 Türk lirası etmekte idi. Frank düşmekte olduğundan şimdi bu para 38,000 Türk lirası olmak üzere ödenmiştir. Belediye daha 14 taksit ödeyecektir.

Masa parası alan lokantalar

Senebaşı gecesi Beyoğlunda bazı bar ve lokantaların masa parası ve saire gibi füzulî para aldıkları anlaşılarak bunlar hakkında zabıt tutulmuştur. Bu kabil müesseseler cezalandırılacaklardır.

Et fiatları tespit edildi

Perakende etler, toptan fiatlara bir misli zam yapılarak satılacak

Fiat Murakabe Komisyonu dün perakende et fiatlarını tespit eden kat'i kararını vermiştir. Dünkü içtimada kasablar heyeti de bulunmuştur. Bunlar perakende et fiatlarının toptan fiatlara nazaran iki misli zam ile tespitini istemişlerdir. Fakat komisyon yaptığı tetkiklerle kasablar heyetinin ve cemiyetinin bu isteğini tamamile fahiş ve halk aleyhine bulmuş, yapılan hesablar da, kasabların halkın menfaatleri aleyhine hareket ettiklerini ve tamamile açıktan mühim bir kâr istediklerini göstermiştir. Bunun üzerine komisyon, perakende et fiatının her gün, bir gün evvelki hayvan borsası toptan fiatlarına bir misli ilâvesile meydana gelecek fiat olacağına karar vermiştir. Meselâ: Dün toptan beyaz karaman eti 26 kuruş olduğuna göre bugün beyaz karaman perakende 52 kuruşa satılacaktır. Halbuki kasablar bu etin perakende kilosunun 78 kuruş olmasını istemişlerdir.

Yeni formül bu günden itibaren mer'i olacak, halk her vasıta ile toptan et fiatlarından haberdar edilecek, kasablar da et fiatlarını dükkânlarında ilâna mecbur tutulacaktır.

Alârm denemesi

Bayramdan sonra şehrimizde gece ve gündüz olmak üzere yapılacak alârm denemesi hazırlıkları devam etmektedir. Bunun için hazırlanan talimatname tasdik edilmek üzere dün Vilâyet makamına verilmiştir. Bu talimatname deneme esnasında her ekipin vazifesi, hareket tarzı ve alınacak diğer tertibat hakkında umumî mahiyette hükümleri ihtiva etmektedir.

Kıdem zamları veriliyor

938 senesinde zam gören 300 muallime kanunî hakları dünden itibaren tevzie başlanmıştır. Kıdem farkı olarak 14,500 lira ödenmektedir.

Müddeiumumiliğe verilenler

Renkli kâğıd satışında ihtikâr yapan Galatada Mertebanı sokağında 9 numarada kâğıdcı Teoharî ile, 25 kuruşluk makarayı 35 kuruşa satan İstiklâl caddesinde iplikçi Molahato ihtikâr suçile dün Müddeiumumiliğe verilmişlerdir.

Maslaktaki kaza

Şoför Muhiddinin muhakemesine dün başlandı

Bir müddet evvel Maslakta vukua gelen bir otomobil kazasının muhakemesine dün başlanmıştır. Suçlu mevkiinde otomobilin şoförü Muhiddin ile arkadaşı Manol bulunuyordu. Şoför Muhiddin, gece Büyükdereden yolcu alarak İstanbula hareket etmiş, Maslak civarında önüne bir otobüs çıkmıştır. Muhiddin arabasına biraz daha hız vererek otobüsü geçmiş, fakat hemen otobüsün arkasında bulunan bir su arabasile karşılaşmıştır. Araba ile otomobil arasındaki mesafe pek kısa olduğundan Muhiddin sür'atle direksiyonu kırarak arabanın yanından geçmek istemiştir. Fakat bu sırada direksiyon kırıldığından Muhiddin otomobilin istikametini düzeltememiş ve araba bütün sür'atile yolun kenarındaki ağaca çarpmıştır. Bu şiddetli çarpma neticesinde yolculardan Jirayr, ağır surette yaralanmış ve kaldırıldığı hastanede ölmüş, şoför Muhiddin de yaralanmıştır.

Dün başlayan muhakemede şoför Muhiddin, hâdiseyi yukarıdaki şekilde anlatmış ve hâdise esnasında sür'atli gitmediğini, dikkatsizlik ve tedbirsizlik yapmadığını söylemiştir.

Suçlu olduğu iddia edilen yolculardan Yuvan da verdiği ifadede hâdise esnasında otomobili kendisinin kullandığı hakkındaki iddianın doğru olmadığını ve o gece biraz sarhoş olduğundan otomobilin sür'atli gidip gitmediğini hatırlayamadığını söylemiştir.

Muhakeme, gelmiyen şahidlerin celbi için başka bir güne talik edilmiştir.

Güzel bir broşür hazırlanıyor

Maarif Vekâleti, müzelerdeki eserlerin nevilerini, tarihi kıymetlerini gösteren tafsilâtlı bir broşür hazırlanması için alâkadarlara emir göndermiştir. Kısım kısım hazırlanacak olan broşürde memleketimizdeki bütün müzelerde bulunan eserlerin resimleri de bulunacaktır.

Kurbanlık koyunlar

Kurban bayramının yaklaşmakta olması münasebetile ufak bayramlık alış verişler hararetlenmiştir. Kurbanlık koyunlara, tek tük tesadüf edilmektedir. Büyük sürülerin bugün yarın gelmesi bekleniyor. Kurbanlık koyun fiatları, bu sene geçen senekinden farklı değildir.

HEM NALINA HEM MIHINA

Mesaj harbi

Noel yortusu ve yılbaşı münasebetile silâhların harbi büsbütün durmadıysa da hafifledi; fakat buna mukabil şiddetli bir mesaj harbi cereyan etti. Mesaj, mektubun bir nev'i olduğuna göre, bu harb, yazı ve söz muharebe meydanlarında cereyan etmiştir; silâhı da, tanklardan ve tayyarelerden daha tesirli olan «fikir» dir.

Amerika Cumhurreisi, 1941 in arifesinde yaptığı ocakbaşı sohbetile bu fikir meydan muharebesini açmıştır. 1940 arifesinde, bitaraflık kanunlarına ve bitaraflığa sımsıkı sarılmış olan Amerikanın siyasî cephesi ve veçhesi, bir yıl içinde, tanınmıyacak kadar değişmiştir. Geçen sene, yılbaşı nutkunda, Amerika Hariciye Nazırı, «Bütün milletlerin sulh arzusu izhar etmeleri lâzımdır.» diyordu; bu sene ise Amerika Cumhurreisi, «Mütecaviz memleketlerin dünyaya hükmetmek ve dünyayı fethetmek hususunda her türlü düşünceleri terkettiklerine dair sarih niyetlerinin gözükeceği gün gelinciye kadar, Amerika Birleşik Devletlerinin sulh sözlerini teşvik etmeğe hiçbir hakkı yoktur.» diyor.

Ruzvelt'in nutkundan çıkan mana şudur: Amerika, İngilterenin mihver devletlerine karşı muzaffer olması için her türlü yardımı yapacaktır; başka bir ifade ile Amerika, İngilterenin yenilmesine müsaade etmiyecektir. İş bu kerteye geldikten sonra, Amerika, İngilterenin muzaffer olmasını temin etmek için, icab ederse, harbe de girecektir, diyemez miyiz? 1942 yılbaşı sohbetinde Ruzvelt'in, Amerikanın harbe girmeğe karar verdiğini söyleyemiyeceğini kim temin edebilir?

Hitler'in mesajında da, mistik bir hal ve Allahtan çok bahis var. Galiba, Führer «işimiz Allaha kaldı» demek istiyor. Hitler «Rabbani kuvvet, ferdlerin azmine daima takaddüm etmektedir. Cenabı hak, yalnız mahvolmağa namzed olanları kör yapmakla iktifa etmemekte, ayni zamanda kendi intihabgerdesi olanları, bazan kendi arzularının bile haricinde kalan gayelere doğru hedef tayinine mecbur tutmaktadır.» diyor.

Bu sözlerde yalnız ilhamı rabbanî ile hareket eden bir peygamber edası var. Almanların Führer'i, ben yapmak istemiyorum amma Allah yaptırıyor; diyor ve sözlerini şöyle bitiriyor: «Bugüne kadar Allah mücadelemizi tasvib etti. Vazifemizi sadakat ve cesaretle yaptığımız takdirde, istikbalde de bizden ayrılmıyacaktır.»

Bu sözler, bana, Büyük Harbde Alman zabitlerinin kılıçlarına hâkkedilmiş olan «Allah bizimle beraberdir» sözünü hatırlattı. Merhum Enver Paşa, Almanları taklid etmeği pek sevdiği için, Türk zabitlerinin beline taktırdığı hançerlere de, ayni cümlenin türkçesini yazdırmıştı.

Harbin son senesinde, temmuz ayının ortasına kadar, hâdiseler, Alman kılıçları üzerindeki cümlenin doğruluğuna inandıracak bir seyir takib etti; fakat 1918 temmuzundan sonra, iş değişti; Allah, Almanları bıraktı, onlarla beraber olmadı ve mağlûb oldular. Allahın işine ve hikmetine karışılmaz amma, galibâ bu defa da öyle olacak.

Ya Stalin Yoldaşın Pravda gazetesinde çıkan mesajına ne dersiniz?

Çar Büyük Petrodan daha büyük bir kudret ve salâhiyetle onunkinden çok daha büyük bir ülkeyi idare eden Stalin yoldaş Hitler gibi değildir; çok konuşmağı sevmez; onun için sözlerinin kıymet ve ehemmiyeti büyüktür. Stalin, bu defa Pravda gazetesinde çıkan mesajında, «Askerî bir tecavüzle karşı karşıya bulunuyoruz. Koyu düşmanlarımızın, bizi gafil avlamalarına meydan vermemeliyiz; tehlikeye karşı uyanık bulunmalıyız.» diyor.

Bu tecavüz nereden gelebilir? Bu koyu düşmanlar kimdir? Çok mühim fakat müphem sözler.

Biraz da, Çörçil'in Türk matbuatı vasıtasile Türk milletine gönderdiği mesajdan bahsedelim. İngiliz Başvekili, «Felâketli zamanlarda iyi dostlara malik olmak bir nimettir. Geçen müşkül aylar zarfında Türk hükûmetinin ve Türk milletinin değişmez dostluğuna mazhar olmak saadetine nail olduk.» diyor.

Müteveffa Çemberlayn'in İngiliz milletine ve devletine yaptığı en büyük hizmet, Türk dostluğunu temin etmek kiyaset ve dirayetini göstermiş olmasıdır. Dostluk mukavelelerinin üstüne harb ültimatomları yazıldığı, ittifak muahedelerinin müttefiki uçurmak için barut fıçılarını ateşlemekte kullanıldığı, bir komşunun akşamüstü yüzüne gülüp geceyarısı iki küreği arasına hançer saplandığı bu ihanet ve kahpelik devrinde, Türk milleti gibi sözüne ve ahdine sadık, erkek ve civanmerd bir milletin dostluğu, paha biçilemiyecek kadar kıymetlidir. Çörçil gibi, görmüş geçirmiş, kudretli bir devlet adamına yaraşan bu kadirşinaslık ve cemilekârlık bizi müteahassis etti. Bu mesajının neşrine Türk matbuatını tasvit etmek nezaketini gösterdiği için, büyük dost ve müttefik milletin büyük devlet adamına teşekkür ederiz.

Antalyada imar hareketleri

Atatürk Bulvarının görünüşü

Antalya (Hususî) — Yurdumuzun en tabiî güzelliklerinden pek çoklarını sinesinde toplayan Antalya, asırlardanberi ihmal edilmiş bir haldedir.

Son on beş sene zarfında Cumhuriyet hükûmetimizin kudretli elile ihtiyaçları temin edilerek güzelleşmeğe ve zenginleşmeğe başlamış olan bu Akdenizin incisi güzel Antalya da yavaş yavaş lâyık olduğu mevkii bulmağa başlamıştır.

Bir kaç ay zarfında şehrin umumî yollarına, bir çoklarının tamir ve tadiline başlanmış, bu meyanda sahilde inşa edilmekte olan Atatürk bulvarı, müsaid zamanda asfaltlanmak üzere şimdilik çimento döşenmiş, geniş ve ferah bir gezinti mahalli olarak meydana çıkmıştır.

Hükûmet binası yeniden tamir ve tadil edilmiş, 55 kilometrelik Burdur yolu esaslı bir surette tamir edilerek otomobillerin üç saatte gidebildikleri bu mesafe bir saat bir çeyreğe indirilmiştir. Kazaları Antalyaya bağlayan şaselerin kısmı azamı ve bilhassa Toros dağlarının sarp kayalıkları içerisinden güzergâh tespit edilmiş olan Aksekiı-Antalya yolunun en sarp kısımlarında 45 kilometrelik hafriyat ve imlâ yapılarak tesviye edilmiştir. Bu suretle Antalyayı Konyaya bağlayan en kısa yolun seyrüsefere açılmasile iktısadî ve diğer sahalarda çok mühim kazanclar temin edilmiştir.

Manifaturacıların Hava Kurumuna yardımı

Manifaturacılar birliği Hava Kurumuna yardım komitesi evvelce Hava Kurumuna teslim edilen 100,000 liradan sonra 50,000 lira daha toplanmıştır. Bu miktar da kuruma teslim edilmiştir. Manifaturacılar komitesi teberruatı 300,000 liraya iblâğ için büyük bir faaliyetle çalışmaktadır.

Askerlerimize kışlık hediye

Kızılay teşkilâtından askerlerimize kışlık hediye toplanmasına hararetle devam olunmaktadır. Merkez ve şubelerde toplanan eşyalar tasnif edilerek orduya teslim edilmeğe başlanmıştır.

Şimdiye kadar şubelerden 1890 pamuklu, 1552 fanilâ, 1 kazak, 3165 avcı yeleği, 366 kar başlığı, 15769 çorab, 4646 eldiven, 29 a[illegible] yün kuşak, 25 pamuklu don, merkezden ise 1025 pamuklu, 427 fanilâ, [illegible]k. 1097 avcı yeleği, 209 kar başlığı, 4886 çorab, 2309 eldiven olmak üzere 50437 parça hediye alâkadarlara gönderilmiştir.

Talebelere konferans verilecek

Muallimlerin mesleki ve umumî bilgilerini arttırmak maksadile her sene verilmekte olan konferanslardan elde edilen faydalı neticeyi gözönünde tutan Maarif Vekâleti, ayrıca lise ve orta mekteb talebelerine de konferanslar verilmesine karar vermiştir. Bunun için mekteblerde birer program hazırlanacak, ayda bir veya iki defa bu program çerçevesi dahilinde konferans verilecektir. Konferanslar, bilhassa sağlık bilgileri, inkılâb ve inkılâbcılık gibi millî kültürü takviye eden meselelerle, muhtelif dersleri alâkadar eden mevzular etrafında olacaktır. Muallimler ve mütehassıslar tarafından verilecek olan bu konferansları bütün talebe mecburî olarak takib edecektir.

YURDDAŞ!

Tayyaresi, tayyarecisi bol olmıyan milletlerin hayatını er geç tehlike saracaktır. Tehlikeyi önlemek için Hava Kurumuna yardım ediniz.

Küçük hikâye

İnsafsız martiler

Leman Ahıskal

Ağzında dolaştırdığı lokmayı, budaklı tahtaya çivi çakar gibi zorla yutabildi. Canevinden bıçaklanmış gibi yerinden fırladı. Önünde duran tabakları tekmeliyerek yürüdü. Odanın köşesindeki etajerin üstünden aynayı aldı, yaşlı gözlerine, renksiz yanaklarına, dağınık saçlarına baktı, bütün bir ömrün sefaletini dışarı boşaltır gibi derinden kopup gelen bir ahı, nefesi tükeninciye kadar salıverdi. Elindeki ayna bu gulandı. Artık hiç bir şeyi göremiyordu. Başına şapkasını, koltuğu altına çantasını yerleştirdi, merdivenleri dörder, beşer atlıyarak sokağa çıktı. Gün ortasıydı. Temmuz güneşi ortalığı yakıp kavuruyordu. Geçen otomobillerin kaldırdığı tozları göğüsliyerek sağa saptı, yokuş tırmandı, sola saptı bayır indi ve nihayet koyu lâciverd boyalı bir demir kapı önünde durarak çantasından anahtar çıkardı. Kapıyı açtı, içeri girdi Etrafını dinledi. Çıt bile yok. Evin boşluğunu sezdi. O halde bekliyecekti. Antreyi geçti, salona girdi. Gözleri hayretten büyüdü, sevincden yaşardı. Salon hiç değişmemişti. Üç sene önceki gibi, kendi düzelttiği gibi eşyalar yerli yerinde duruyordu. Hele sağ taraftaki divanla, sol köşeye yaslı duran büfeyi çok iyi tanırdı. Birinde midesini alkolle doldurmuş, ötekinin üstünde genc kızlığını bırakmıştı, Nihayet bir gün de karşısına dikilmişler:

— Bu çocuğu ne yapacağız şimdi.. Ya başımızdan sav, ya kendin buradan savuş.

Diyerek parmaklarının arasına bekârtinin sadakası olarak bir tutam gümüşle iki gram altın tutuşturmuşlardı. Biraz evvel kapıyı açtığı anahtar nasılsa çantasında unutulmuştu.

Leylâ göğsünü gererek ilerledi. İşte, soysuz ölen çocuğunun hesabını soylu babadan soracak kadar cesareti vardı. Etrafına, haklı insanların gururile bakıyordu. O ara ayağına sigaralık takıldı. Üstünde duran kesme sigara tablası yere düştü. Durdu. Leylânın içinde önce bir ürkeklik dolaştı, sonra da bir acı çöreklendi. Hırsla tablayı kaptı ve kahkahalar arasında büfeye doğru fırlattı. Bir şankırtı duyuldu. Odaya alkol kokuları yayıldı.

Leylânın kafası boş, midesi boş, içi saman doldurulacak da oyulmuş gibi bomboştu. Uzandı.. Kırılmıyan içki şişelerinden birini aldı. Mantarını dişlerile söktü. Ağzına dayadı. Başını geriye doğru yatırdı. Lıkır lıkır içti. Kafası, midesi ve nihayet boş olan, kalbi dolunciya kadar içti. İçemediklerini de ikinci defa büfenin sağlam tarafına savurdu.

Geriye döndü. Sedirin üstünde duran bir pastel resim gözüne ilişti. Gözlerini uğuşturarak baktı. Bu bir genc kadınla Enverin resmi idi. Yaklaştı. Altında beş kelime ve bir tarih var. «Evlendiğimizin birinci yılı bu gün bitti» ve bir yıl önceki tarih.

Demek ki Leylânın duyduğu ve bir türlü ihtimal veremediği şey doğru idi. Hesabını soracağı soysuz evlâdının babası cemiyet karşısında, kanun önünde artık kendisine yabancı idi. İki damla yaş, kirpiklerinden sızdı. Olduğu yere çöktü, çantasından çıkardığı kalem, kâğıdla bir mektub yazdı:

Enver;

Üç yıl önceki günah ve analık haklarımı sormağa gelmiştim. Vücudümü satarak yaşatmağa çalıştığım oğlumuzu sefalet ve bakımsızlık öldürdü. Bir kucak cenazesini toprağa gömebilmek için hastaneden nüfus kâğıdını istedikleri zaman iffetsizliğimden utandım. Bizi düşüren sana da diş biledim ve bunun hesabını daha acı olarak senden sormağa and içtim.

Bu gün evindeyim. Sana soracağım hesabın tek kurşunu da çantamda. Yalnız şu var ki; kimsesizliği ve erkeğimi kaybetmiş olmanın acısını çok yakından bilirim. Evli olduğunu öğrendim Günahsız karını senin günahlarına, mesud kadınını kendi acılarıma ortak etmek hakkım değil. Fena bildiğin Leylâyı istersen gene öyle tanı. Zararı yok. Sadece bu günkü hırçınlıklarımı affet. Mes'ud olun.

Leylâ

Fazla sarhoştu. Mektubu katlıyarak çantasına koydu. Gönül ferahlığı ile kalktı, sokağa çıktı ve uzaklaştı.

***

On beş gün sonra deniz kenarında bir kayalıkta martilerin pençelerile suyu yırttıklarını, gagalarile denizi deldiklerini gören kayıkçılar merak ederek gittiler. Sahile bir genc kadın cesedi çıkardılar. Çantasında bulunan bir mektub üzerinde tek isim okunabiliyordu. Leylâ.. Ötesini deniz suyu silmişti. Günlerce Morgda teşhir ettiler. Tanıyan da bulunmadı. Çünkü martiler yüzünü dağıtmışlardı.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şerait

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Adese ZAVİYESİNDEN

Bir dev makine

Şikago sergisinde teşhir edilen bu adeseli odanın camları 2,26 X 1,60 eb'adında idi

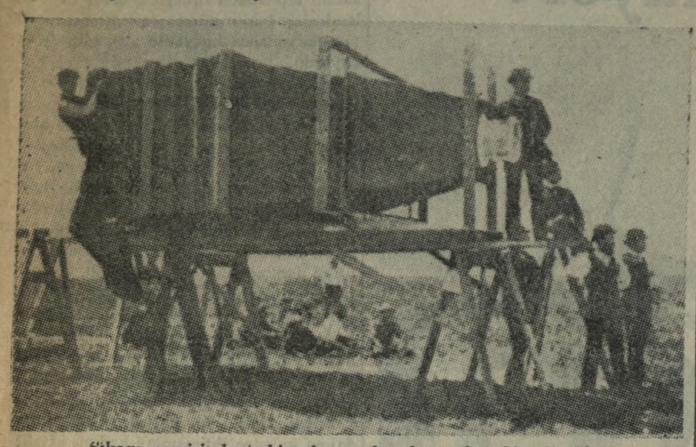

Şikago sergisinde teşhir olunan dev fotograf makinesile bir manzaranın resmi alınmağa çalışılıyor

Yazan: **Namık Görgüç**

Geçen gün bir takım eski kitabları karıştırırken, bu sütunda gördüğünüz resmin daha bir iki benzerini ihtiva eden iki yaprak gözüme ilişti. 1908 tarihli bir **Lecture pour tous** nüshasına aid olan bu sahifeler (Dünyanın en büyük fotografi cihazı) başlıklı bir makaleyi ihtiva ediyor. Resimdeki eşhası ilk bakışta bir fotomontaj oyunu zannetmek pek mümkündür. Fakat makaleyi gözden geçirip de şimdi arzedeceğim tafsilâta muttali olduktan sonra, bugün elimizdeki minyatür makinelerin nasıl bir neslin ahfadı olduğunu anlarsınız.

Bu dev-makine, dört metre murabbaından fazla eb'adda ve 45 kilo ağırlığında bir buzlu camla mücehhezmiş. Zamanımızda fotografinin vasıl olduğu terakkiyatı bir defa gözönüne getirelim. Minimini bir film parçasına çektiğimiz bir negatifi ince grenli bir revelatörle banyo ettikten sonra alabildiğine agrandisman yapmak mümkündür. Bir parça da pozitif rötuşla beslediğiniz bu agrandisman, o kocaman makinenin vereceği mahsulden hiç de geri kalmaz.

Halbuki o tarihte bu makinenin içine konacak fotograf camını hazırlamak dahi ayrıca bir mesele olmuş; yani (2,26 x 1,60) eb'adında bir camın evvelâ tam müstevi ve hiç damarsız olarak imali, sonra da bu camın bir sathı üzerine dökülecek **bromure d'argent** mahlûlünün tam bir müsavat ve müvazenetle yayılabilmesini temin etmek, filhakika başlıbaşına bir hüner olmuş.

Bu garib cihazın diğer evsafı da oldukça şayanı dikkattir: Makine, resimleri de bir ağızdan tekrarlıyorlardı. En gerideki iki kız aralarına gelini almıştı; gelin lâtif bir tevazula gözlerini yere indirmişti. Alay hamamın üç salonunu da dolaştı. Bu manzaranın bütün letafeti ve cazibesile tasviri çok güçtür. Bu kızların çoğu pek mütenasib vücudlü ve tenleri göz kamaştıracak kadar beyazdı. Sık sık yıkandıkları için cildleri çok güzel, perdahlı idi.

Gelini, bütün hamamda böyle gezdirdikten sonra, çepçevre dizilmiş olan kadınlara birer birer takdim ettiler. Her hanım geline iltifat ediyor, mücevher, kumaş, çevre yahud bunlara benzer daha binlerce şey hediye veriyorlardı. Gelin teşekkür ederek ellerini öpüyordu.»

Tatlı masalını bir İngiliz hanımının ağzından tattığımız bu güzel sahnenin uryan mahcubluğu önünde modern baloların fistanlı yılışıklığıdır ki; yılbaşı gecesi beyhude aradığımız kadın güzelliğini aramızdan kaçırmıştı.

Ürktüm:

Eski hanım güzelliğini modern bayanda aramak boşuna bir emek olmasın diye!

Bana bıraksalar güzelleştirmek için kadını giydirir, erkeği klâsik giyinemiyorsa soyundurur ve kadına biraz daha utangaclık, erkeğe de bir nebze daha mesafe tavsiye ederdim.

Balolar ve plâjlar bana bu kanaati verdi.

Bilmem karielerim ne buyururlar?

B. FELEK

Makale muharririnin ifadesine göre bu muazzam teşkilât ve inşaatın tahsisatı da bulunmuş: The Chicago and Alton Railway Co. isminde bir şimendifer şirketinin nam ve hesabına Georges Lawrence isminde bir mühendis tarafından vücude getirilen bu muhteşem cihaz, dört metre murabbaındaki plâkları üzerine tam bir muvaffakiyetle tespit edilen birkaç manzara ve dahili manzaradan ibaret mahsulile birlikte 1900 senesinde Şikago'da açılan sergide teşhir edilmiş.

Bir insanın müşkülâtla kucaklayabileceği kadar geniş kuturlu bir objektifle mücehhez olan bu makinenin işletilmesinde de bazı hususî tedbirler birer garabet silsilesi teşkil ediyor:

Bir taraftan objektifin yanında duran -şef olacak- zat, poz vermeğe başlamak için, arkada buzlu camın tanzimine ve sonra hassas plâğın tespitine memur arkadaşının işaretini bekleyecek.

Bu esnada, arkadaki zatın pek mühim bir işi daha var. Kocaman körüğün yan tarafında hazırlanmış bir yırtmacdan makinenin içine girecek; objektifin iç tarafına kırmızı bir ekran tespit ettikten sonra, arkada şasinin perdeli kapağını içeriden sıyırıp açacak. Meydana çıkan **bromure d'argent** duvarının üzerine objektiften kırmızı olarak akseden süjenin netliğini son bir itina ile kontrol edecek. Aynı zamanda, elindeki yumuşak büyük fırça ile de plâğın üzerine konmuş olması muhtemel son tozları süpürecek. Emülsyonun hassasiyet derecesi yüksek olmadığı için bu kısa müddet zarfında objektiften gelen kırmızı ışık, plâğı müteessir etmiyecektir. Esasen objektif kudretile plâk arasındaki hassasiyet o suretle hesab edilmiş ki, tespit edilecek peyzajın poz müddeti takriben 38 dakikadır.

Biraz eskimiş olmakla beraber garabetini pek de kaybetmemiş olan bu makine azmanının en original vasfı olarak ne düşünmüşler bilseniz:

Çok net ve çok zengin detaylı olarak elde edilen bu dört metre murabbaındaki klişelerden, on misli nispetinde agrandisman yapmak mümkün olduğu da hesab edilmiş. Bahçelerinin veyahud salonlarının koca koca duvarlarını yekpare agrandismanlarla donatmak isteyecek bir Amerikalı zenginin bu da bir garib zevkidir belki, deyip geçelim ama; dört metrelik bir negatifi istiab edecek bir kondansatörün imali kabil olmazsa bunun yerine ampul bataryası ikame etmek mümkün olsa bile, o kadar büyük agrandisman kâğıdı hangi fabrikada imal ve hangi küvette banyo edilecekti?

Namık GÖRGÜÇ

Yılbaşı piyangosunda ikramiye kazananlar

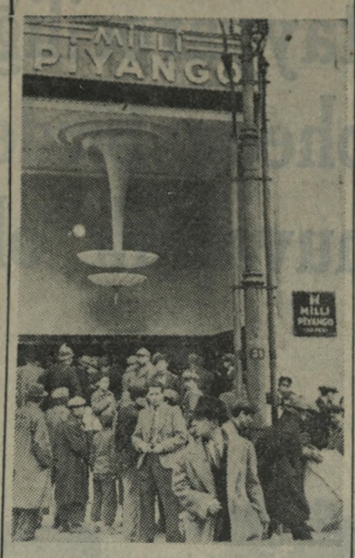

Şehrimizdeki talihliler piyango idaresinden ikramiyelerini alıyor

Millî piyangonun yılbaşı keşidesinde büyük ikramiye olan yüz bin lirayı kazanan talihliler anlaşılmıştır. Bu talihliler Diyarbakırda Hayriye, Fatma ve Şükriye isminde üç genc kızdır. Bu yılbaşının en büyük talihlileri büyük ikramiye isabet eden bileti müştereken almışlardı. Millî piyango idaresi büyük ikramiyeyi bunların emrine dün vermiştir.

Yılbaşı keşidesinin on bin liralık ikramiyesi Akbıyıkta Necmi, tütün gümrüğünde Beler, Zeytinburnunda askerî hastane memur ve müstahdeminine çıkmıştır.

Millî piyango idaresinin şehrimizdeki şubesi, ikramiye kazananlara paralarını vermeğe başlamıştır.

BEYOĞLU HALK SİNEMASI
Bu gün saat 11 de, akşam 20 de
1 — KISKANCLIK
2 — CANİ DOKTOR

BAHÇE MİMARI
Mevlûd Baysal
Dördüncü Vakıf Han, dördüncü kat, 18 numara. Telefon: 23426
Telgraf adresi. Mim Baysal - İstanbul

Büyük şehir ve kasaba parkları, anıd, meydan, çocuk parkları ve villâ bahçeleri için modern proje ve plânlar hazırlar; keşifnameler tanzim eder. Projelerin arazide tatbikını deruhde ve taahhüd eder.

Bağcılık şubesi: Avrupada uzun seneler bağcılık ve şarabcılık ihtisası yapmış pratik bir arkadaş elindedir.

Çiçek, sebze tohumları; fide ve fidanlar, süs. meyva ağac ve ağaccıkları, bahçe alet ve edevatı ve ehliyetli bahçıvanlar gönderir.

Türkiye - İngiltere

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

açacaktır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasile Türkiyede diğer bilûmum bankalar ve müessesat Merkez Bankasile İngiltere Bankası arasında mutabakat hasıl olduktan ve İngiltere Bankası nezdinde tesçil ettirildikten sonra, İngilteredeki bankalar nezdinde hususî hesablar açabilirler. Bu madde mucibince açılan her hesab «Türk hususî hesabı» (Turkish Special eccount) diye tesmiye olunacaktır.

2 — Dördüncü maddede derpiş edilen mebaliğ müstesna olmak üzere sterlin sahasında mukim eşhas tarafından Türkiyede mukim eşhasa yapılacak bütün teslimat «Türk hususî hesablar»ına icra edilecektir. «Türk hususî hesablar»ına yatırılan mebaliğ: A) Diğer bir Türk hususî hesabına yapılacak münakaleler için, B) Her ne maksadla olursa olsun sterlin sahasında mukim eşhasa yapılacak tediyeler için istimal olunacaktır.

3 — Londrada altın mübayaa fiatında bir tahavvül vuku bulmadıkça Türkiye Merkez Bankası işbu anlaşmanın muteber olduğu müddet zarfında İngiliz lirası alım fiatını 520 kuruşta tutacaktır.

4 — 27 mayıs 938 tarihli garanti anlaşması ve 8 kânunusani 940 tarihli anlaşmalara tevfikan Türkiye hükûmeti tarafından tediye edilecek mebaliğ mezkûr anlaşmalar ahkâmına tevfikan tesviye olunacaktır. Kezalik 3 şubat 940 tarihli anlaşma mucibince Türkiyede ve İngilterede tediye edilecek mebaliğ mezkûr anlaşma ahkâmına tevfikan tesviye olunacaktır.

5 — İşbu anlaşma 3 şubat 940 tarihli ticaret ve tediye anlaşmasına aid meriyet müddetini haiz olacaktır.»

Anlaşmanın tasdikine dair lâyihanın esbabı mucibesinde İngiliz lirasının harb dolayısile bir takım kayıdlara tâbi tutulmasından tevellüd eden mahzurları bertaraf etmek ve İngiltere imparatorluğu ile ticarî mübadelelerimizi tediye bakımından kolaylaştırmak ve binnetice her iki tarafın yekdiğeri ülkesinden ithalâtını artırmak maksadile bu anlaşmanın tanzim edildiği kaydedilmektedir.

Ankara Borsası, 2/1/941

Londra	1 Sterlin	5,24
Nevyork	100 Dolar	132,20
Cenevre	100 İsv. Frc.	29,6875
Atina	100 Drahmi	0,9975
Sofya	100 Leva	1,6225
Madrid	100 Peçeta	12,9375
Belgrad	100 Dinar	3,175
Yokoha.	100 Yen	31,1375
Stokholm	100 İsveç K.	31,005

ESHAM VE TAHVİLÂT

Ergani	19,78
Sıvas - Erzurum 3	19,—

Konferans

Eminönü Halkevinden:

4/1/941 cumartesi akşamı saat 20 de azalarımızdan Orhan Kutbay (Milli birlik) mevzuunda bir konferans verecek ve temsil şubemiz (Hissei şayia) piyesini temsil edecektir.

Giriş kartlarının büromuzdan alınması rica olunur.

Göz Hekimi
NURİ FEHMİ AYBERK
Haydarpaşa Nümune hastanesi göz mütehassısı
İstanbul Belediyesi karşısında
Saat 3 ten sonra. Tel: 23212

MELEK Bayram haftasında daima en büyük ve en nefis filmini gösterir.
Brodway Melodie 1940
Eleanor Power - Fred Astaire

Beşiktaş SUAD PARK sinemasında
Metro - Gol wyn - Mayer'n en büyük süper filmi
BEYAZ PERİ
Oynayanlar: JOAN GRAWFORD - JAMES STEWART
İlâveten: Renkli Miki ve yeni dünya havadisleri

Bugünkü Harbin ilk hakikî büyük filmi
Yüzen Kaleler
TÜRKÇE

SİNEMA

Kış ve kar perisi

Sonja Hennie, Nevyork'ta tertib olunan buz üzerinde kayma müsabakasında yeni bir şampiyonluk daha kazandı

Sonja Hennie

Üç, dört senedenberi dünyanın her tarafında olduğu gibi bizde de sinemalar yazın da faaliyetlerine fasıla vermiyorlar. Fakat sinemaya halkı bir ihtiyaç halinde tehacüm ettiren hiç şüphe yok ki kış mevsimidir. Kışın sinemayı hatırlayanlar, o mevsimi nazarlarında en iyi canlandıran yıldızı da tahattür etmekten geri kalmıyorlar. Film kumpanyaları bu ruhî haletin çok iyi farkında oldukları için o kahramana aid propagandaları -bilmem dikkat ettiniz mi- daima kış mevsiminde yapıyorlar.

Amerikadan son gelen haberler bu mütaleamızı kat'iyetle teyid edecek bir mahiyettedir. Fox bültenlerinde meşhur buz üzerinde kayma şampiyonu ve ayni zamanda beyaz perdenin çok sevimli bir artist olan Sonja Hennie'nin Nevyorkta yeni bir patinaj şampiyonluğu kazandığından bahsedilmektedir. Bu meselede bir hile ve hud'a mevcud olmadığı şüphesizdir. Fakat müsabakanın da cihanın dört köşesinde Sonja'dan bahsedilmesine bir vesile olması için tertib edilmiş bulunduğu da muhakkaktır.

Sonja yeni bir buz üzerinde kayma şampiyonluğu kazanmış!.. Bundan tabii ne olabilir. Nasıl kazanmasın ki, aşağı yukarı yirmi beş senedir hep o işle meşguldür.

1913 senesinde Oslo'da bir kürk tacirinin sulbünden dünyaya gelen kızcağız üç yaşından itibaren buz üzerinde kaymaya ve dansetmeğe başlamış, biraz büyüyünce bunu gündelik bir meşguliyet haline getirmiş, on defadan fazla dünya şampiyonu ilân edilmiş, üç defa da olimpiyad oyunlarında şampiyon olmuştur.

Beş kıt'a üzerinde temin ettiği bu şöhreti gören Amerikan film âmilleri onu dört, beş sene evvel Amerikaya götürdüler:

— Sade şampiyon olman kâfi değil, yıldız da olacaksın!

Dediler. Eğer yaradılışı ve zekâsı itibarile artist olmaya istidadı bulunmasaydı hiç şüphesiz Holivud stüdyolarının -kendi tâbirleri veçhile- büyük mogollarının bu emrini ve arzusunu yerine getiremezdi.

Azmetti, çalıştı, faaliyetini hakikî buz sahalarından, stadyom pistlerinden, sinema stüdyolarının sun'i alanlarına nakletti. Her sene iki, üç film çevirerek şampiyonlukta topladığı alkışlardan pek çok daha fazlasını beyaz perdede kazandı. Ne mutlu, şimalin bu sportmen ve şirin kızına!

★ Anita Louise «21 genc kız arasında» isminde yeni bir filim vücude getirmektedir. Bu kordelâda baş erkek rolünü Roger Pryor oynıyacaktır. Anita Louis son zamanlarda bilhassa Şekspir'in meşhur eserinden iktibas edilerek yapılmış olan «Bir yaz gecesi rüyası» filmile «Bir milyonum olsaydı!» kordelâsında muvaffakiyet kazanmıştı.

Amerikada çevrilmekte olan yeni filmler

Loretta Young ve Ray Milland «Doktor evleniyor!» kordelâsında...

RADYO

Bu günkü program

8,00 Program	18,03 Müzik
8,03 Haberler	18,30 Müzik
8,18 Müzik (Pl.)	19,00 Fasıl heyeti
8,45 Yemek listesi	19,45 Şarkılar
★	20,15 Rad. Gazetesi
12,30 Program	20,45 Temsil
12,33 Şarkılar	21,30 Konuşma
12,50 Haberler	21,45 Orkestra
13,05 Saz	22,30 Haberler
13,20 Müzik (Pl.)	22,45 Orkestra
★	23,00 Caz (Pl.)
18,00 Program	23,30 Kapanış.

MEVLİDİ ŞERİF

Samsun tüccarlarından Kefelizade Hacı İbrahim oğlu **HAKKI KEFELİ**nin ruhuna ithaf edilmek üzere 5 kânunusani 1941 pazar günü öğle namazını müteakib Beyazıd camii şerifinde Hafız Sadeddin Kaynak ve Hafız Fahri taraflarından mevlidi şerif kıraat olunacağından arzu eden ihvanı dinin teşrifleri rica olunur.

Düğün

P. T. T. Başmüfettişi Osman Tuğcunun kızı Bayan Nevinle emekli Adliyecilerden Ali Fevzi Ayın oğlu ve Nafıa Vekâleti Seferberlik şefi arkadaşımız Lûtfi Ayın düğün merasimi 2/1/941 perşembe gecesi Ankarada Halkevi salonlarında her iki tarafın davetlilerinin huzurile yapılmıştır. Yeni evlilere saadetler dileriz.

DADI ARANIYOR
İki yaşında bir çocuk için dadı aranıyor. Fransızca, ingilizce veya almanca lisanlarından birini bilen tercih edilir. Gazete idarehanesine müracaat edilmesi.

Lisan mütehassısı Prof. Anjel
FRANSIZCA
Dersanesi: Bahçekapı Selâmet han. Evlâdınızın fransızcası zayıfsa bize gönderiniz. Uygun bir ücretle, az zamanda takviye ederiz.
PEK MÜHİM — GALATASARAY lise kısmı müdavimlerine gayet muktedir bir matematik profesörü tavsiye ederiz.

ŞEHİR TİYATROSU
TEPEBAŞI D R A M KISMINDA
Akşam saat 20,30 da
ABDAL
***
Beyoğlu İstiklâl caddesi
KOMEDİ KISMINDA
Akşam saat 20,30 da
PAŞA HAZRETLERİ
***
RAŞİD RIZA TİYATROSU
Halide Pişkin birlikte
3 ikincikânun cuma akşamı saat 9 da
YUMURCAK 3 perde
ÜSKÜDAR HALE SİNEMASINDA

Ölmeyen Valsler

TAKSİM SİNEMASI
Bu gün matinelerden itibaren Columbia film şirketinin special Fransızca sözlü filmi
CASUSLAR AVCISI
Büyük casusluk ve entrika filmi
Casuslar arasında geçen maceralar.
OYNAYANLAR:
Ralf Bellamy
Fay Wray
Ayrıca umumî arzu üzerine
ROBENSON - ADASI
TÜRKÇE SÖZLÜ
Büyük harika filmi

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 54 — Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

Balinkay'a el uzattım:

— Teşekkür ederim, dedi, şimdi, beni bekleyen akıbetin neden ibaret olduğunu daha iyi biliyorum. Fakat, emin ol, başka kurtuluş çarem yok. Benim için hakikaten bir yer bulamıyacak mısın? Halbuki senin büyük işlerin olması lâzım.

Bir lâhza sustu, sonra, halime acıdığını gösteren bir iç çekişle:

— Zavallı dostum, sana pek fena bir iş etmişler galiba. Sual sormak istemiyorum. İnsan bu vaziyete girince, nasihatler, ikna için sarfedilecek gayretler hiç bir işe yaramaz. Sana karşı arkadaşça bir hareket etmemi isteyorsun, bunda kusur etmiyeceğim. Fakat, azizim Hofmiller, takdirine bırakıyorum. Sana, ilk ağızda, birinci sınıf bir mevki bulamam. Buna hem imkân yoktur hem de, bir yabancının birdenbire kendilerinden üstün bir yere geçip oturduğunu gören öteki memurları gücendirir. Aşağıdan başlayacaksın ve belki de birkaç ay, kalemlerde, ıvır zıvır yazılar yazacaksın, ta ki seni çiftliklere göndermek yahud daha iyi bir iş bulmak mümkün oluncaya kadar. Söz veriyorum, bu işin icabına bakacağım. Yarın, karım ve ben, Parise gidiyoruz. Sekiz on gün kadar orada gezeceğiz, sonra Havr'a ve Anvers'e gidip acentalarımızı teftiş edeceğiz. Kısa bir müddette bu iş biter. Takriben üç hafta sonra Rotterdam'a dönmüş bulunacağız. Sana oradan hemen, mektub yazarım. Sakın merak etme, unutmam. Balinkay'a itimad edebilirsin.

— Biliyorum, dedim, teşekkür ederim.

Fakat Balinkay, sözlerimde, hafif bir sukutu hayal sezmişti. Aynı hal başından geçmiş olanlar, böyle şeyleri çok iyi hissederler.

— Yoksa... O zamana kadar bekliyemiyecek misin? diye sordu.

Ben, müteredddid:

— Beklerim... dedim, emin olduktan sonra. Fakat... Fakat, tabii, daha iyisi...

Bir dakika düşündü.

— Meselâ, bugün, acaba vaktin var mı?.. Çünkü; karım Viyanada. İşin sahibi de o olduğu için, karar vermek hakkı onundur.

Albay, o gün, yüzümü bir daha görmek istemediğini söylediği aklıma geldi. Telâşla:

— Tabii.., Serbestim, dedim.

— Bravo! Mükemmel! Benimle beraber gel. Öne, şoförün yanına otururşun. Arkada yer yok. Eski bir dostumu maaaile davet etmiştim. Arkayı onlar işgal ediyorlar. Saat beşte Bristoldeyiz. Karımla konuşurum, mesele çabucak halledilir. Bir arkadaş için ne zaman kendisinden bir hizmet istesem, «hayır» dememiştir.

Elini sıktım. Merdivenden indik. Makinistler gömleklerini çıkarmışlardı. Otomobil hazırdı. İki dakika sonra, Viyanaya doğru yola çıkmıştık.

Sür'at, vücud üzerinde olduğu gibi, maneviyat üzerinde de hem sarhoş, hem sersem edici bir tesir yapıyor. Araba, kırlar ortasına dalar dalmaz, harikulâde bir sükûnet duydum. Şoför, otomobili, sür'atle koşturuyordu. Ağaclar, telgraf direkleri, sanki biçiyormuşuz gibi, gerimize doğru devrilir görünüyor; kasabalardan geçerken, evler, birbirine çarpıp titreşiyor; kilometre işaretleri, yolun kenarından, anî bir yükselişle, bembeyaz karşımıza dikiliyor, yazılarını okumağa vakit bulmadan gözlerden kayboluyordu. Rüzgâr, yüzümü kamçılıyordu. Fakat beni en ziyade hayrete düşüren şey, hayatımın geçişindeki sürati. Şu birkaç saat içinde ne kadar çok kararlar vermiştim!. Alelâde zamanlarda, bu kararlar, müphem bir arzu ile, nihaî tatbik arasında bocalar, dururlar, ve bu kararları tatbik mevkiine koymadan evvel, onlarla oynamaktan, haz duyar gibi oluruz. Fakat bu sefer her şey, rüyalara mahsus bir sür'atle olup bitmişti. Arabanın arkasında, kasabalar, yollar, ağaclar, çayırlar, nasıl yokluk içine dalıyorsa, mazideki hayatımı teşkil eden her şey, kışla, askerlik mesleği, arkadaşlar, Kekesfalvalar, şato, odam, manej, görünüşte gayet emin ve gayet derli, toplu olan bütün mevcudiyetim de, öylece, birdenbire yok oluveriyordu.

Saat beş buçukta, üstümüz başımız toz içinde, fakat terütaze, Bristol otelinin önünde durduk.

Balinkay, gülerek:

— Karımın yanına bu halde çıkamazsın, dedi. Tependen aşağı bir çuval un dökülmüş gibisin. Esasen benim yalnız konuşmam daha iyi, hem ben daha serbest görüşürüm, hem sen sıkılmamış olursun. Lâvaboya git, yıkan, üstünü başını süpür, bara git otur, beni bekle. Birkaç dakikaya kadar sana cevab getiririm. Hem de iyi bir cevab.

Beş dakika sonra Balinkay yanıma geldi:

— Ben sana dememdim mi? Mesele halledildi. Bakalım işine gelecek mi? Düşünmen için istediğin kadar mühlet. Dilediğin anda da vazgeçmekte muhtarsın. Karım, en mükemmel hal şeklini buldu. Evvelâ, memleketin dilini öğrenmek ve cereyan eden işleri görmek üzere gemiye binip yola çıkacaksın. Gemide, sandık emininin muavini olacaksın, muhasebe kayıdlarında ona yardım edeceksin. Üniforma giyeceksin, zabitan sofrasında yemek yiyeceksin, Hollanda ile İndonezya arasında, müteaddid seyahatler yapacaksın. Sonra, seni, münasib bir yere yerleştireceğiz.

— Teşekkür...

— Teşekküre hacet yok. Bundan tabiî bir şey olamaz. Yola çıktığını haber vererek öbür gün hareket edebilirsin. Maamafih, direktörü de vaziyetten haberdar etmek için kendisine telefon çekiyorum. Bununla beraber, bu gece, işi bir kere daha enine boyuna düşünürsen iyi olur. Ben, seni, alayda görmeği tercih ederim. Ama, sen bize gelmek istiyorsun, pekâlâ. Vazgeçersen de, sana bundan dolayı gücenmeyiz.

Balinkay, bana elini uzattı:

— Hulâsa, dedi, vereceğin karar ne olursa olsun, seni temin ederim ki, daima emrine amadeyim ve bundan duyduğum zevk te gayet samimidir. Servus!

Kaderin, yoluma çıkardığı bu adamın yüzüne, hakiki bir heyecanla bakıyordum. O harikulâde serbest ve samimî tavrile, beni ricalardan, tereddüdlerden ve karar vermeden evvelki o azablı vaziyetten kurtarmıştı. Benim yapacağım bir tek küçük formalite kalıyordu. İstifanememi yazmak. Ondan sonra serbest ve kurtulmuş olacaktım.

Avusturya büsokrasisinde, milimetre ile ölçülmüş ebadda, ministr denilen neviden kâğıd, belki en lüzumlu nesne idi. Her türlü istida, tebligat, her türlü vesika, şekline bakınca resmiyi gayriresmiden ayırd ediveren bu muntazam kesilmiş kâğıda yazılmak zarureti vardı. Kalem odalarında yığılı duran bu kâğıdlardan milyonlarcası, günün birinde, Habsburglar krallığının bütün hayatını ve felâketlerini, emin ve eşsiz bir şekilde tetkik imkânını belki verecektir.

İlk işim, bir tütüncü dükkânına girip, bu kâğıddan iki tabaka almak oldu. Bir de münasib zarf aldım. Sonra bir kahveye girdim. Viyanada, en ciddî işler de, en havaileri de kahvelerde halledilir. Yirmi dakika sonra, saat altıda, istifaname kaleme alınmış olacaktı. Ondan sonra, kendime sahib bulunacaktım.

O zamana kadarki hayatımın en ciddî kararını verdiğim o ana aid en küçük teferrüatı şayanı hayret bir vuzuhla hatırlayorum: Ringdeki bu kahvenin penceresi önünde, yuvarlak bir mermer masa, kâğıdı üstüne yaydığım sumen, çizgi biçimli gelsin diye, kâğıdı tam orta yerinden katlamışım. Mürekkebin bir parça sulu rengi gözümün önüne geliyor ve ilk harfe, güzel ve tam bir şekil vermeğe çalışırken, elimdeki hafif titremeyi hâlâ hissediyorum. Askerlik hayatımın bu son hareketini, hususî bir itina ile yapmak istiyordum. Yazacağım istifaname; sadece matbu bir formülün kopyesinden ibaret olduğu için, ona vereceğim resmî mahiyeti, ancak yazının güzelliği ve itinası ile gösterebilirdim.

Fakat daha ilk satırlarda, garib bir hulya, yazımı yarıda bıraktı. Durdum ve ertesi günü, istifanamem alayın kalem odasına vardığı zaman cereyan edecek hali düşünmeğe başladım. Evvelâ, yazıcı çavuşu hayretle bakacaktı, sonra öteki yazıcılar, keza hayretle fısıldaşacaklardı. Bir teğmenin, böyle istifa etmesi, her zaman görülen şeylerden değildir. Sonra, kâğıd, kalemden kaleme, silsilei meratible bütün yollardan geçecek, albaya kadar gidecekti. Albayı, birdenbire, karşımda, müşahhas bir halde görüyorum. Uzağı görmiyen gözlerine gözlüğünü takıyor, daha ilk kelimeleri okur okumaz yerinden sıçrayor, sonra, o öfkeci tavrile, yumruğunu masaya indiriyor. Bu sefer, dik kafalı birine, hakarete gelmiyen Teğmen Hofmillere çattığını görsün! Alayda, Hofmiller'in istifa ettiği duyulunca, yirmi kafa, kırk kafa hayretle dikilecek. Bütün arkadaşlar, için için «Vay canına! diyecekler, şakaya gelmiyor bu oğlan!»

(Arkası var)

16